

Ambrose Bierces

"En hesterytter på himmelen", "En hendelse ved Owl Creek bro" og "Parker Adderson, filosof"

Oversatt og kommentert av William Gjerde

ENG4490: Masteroppgave i litterær oversettelse fra engelsk til norsk

Institutt for litteratur, områdestudier og europeiske språk

Det Humanistiske Fakultet

UNIVERSITETET I OSLO

Vår 2013

Copyright William Gjerde

2013

Ambrose Bierces "En hesterytter på himmelen", "En hendelse ved Owl Creek bro" og
"Parker Adderson, filosof": Oversatt og kommentert av William Gjerde

<http://www.duo.uio.no>

Trykk: Reprosentralen, Universitetet i Oslo

Sammendrag

Den første delen av denne oppgaven består av oversettelser av Ambrose Bierces noveller ”A Horseman In The Sky”, ”An Occurance At Owl Creek Bridge” og ”Parker Adderson, Philosopher”. Så følger en kommentardel hvor jeg diskuterer de største utfordringene med å oversette Bierce, og her skal jeg trekke inn relevant teori og noen erfaringer og synspunkter fra etablerte skjønnlitterære oversettere. Jeg skal gå nærmere innpå bakgrunn for tekstvalg, problemstillingene rundt å oversette en historisk tekst, valg av oversettelsesstrategi, intertekstualitet og til slutt selve hovedvekten av denne delen som omhandler det å oversette Bierces særegne stil med bl.a. hans kompliserte setningsstruktur og detaljerte beskrivelser av landskap, karakterer, situasjoner, sanseinntrykk, osv.

Takk til:

Først og fremst stor takk til Ragnhild Eikli for motiverende og kunnskapsrik veiledning. Jeg vil også takke Julie, familie og venner for gode råd, teknisk hjelp og god støtte underveis i skriveprosessen.

Innholdsfortegnelse

Oversettelsene	1
En hesterytter på himmelen	2
En hendelse ved Owl Creek bro	8
Parker Adderson, filosof	16
Kommentardel	22
1. Forfatter og tekstvalg	22
2. Å oversette en historisk tekst	23
3. Oversettelsesstrategi – lojalitet mot leseren eller forfatteren?	25
4. Intertekstualitet	28
5. Bierces stil: detaljerte beskrivelser og en komplisert syntaks	30
6. Konklusjon	44
Litteraturliste	45
Vedlegg / Appendiks	48

**Oversettelsene av "A Horseman In The Sky",
"An Occurrence At Owl Creek Bridge" og
"Parker Adderson, Philosopher"**

En hesterytter på himmelen

EN solrik høstettermiddag i året 1861 lå en soldat i en klynge av laurbærtrær ved siden av en vei, vest i Virginia. Han lå utstrakt på magen; føttene hvilte på tærne og hodet på den venstre underarmen. Høyre arm var utstrakt og hadde et løst grep på riflen. Hvis man ser bort fra den metodiske plasseringen av armer og ben og patronesken som beveget seg rytmisk og lett på baksiden av beltet, skulle man tro han var død. Han hadde sovnet på sin post. Men hvis han ble oppdaget, ville han vært død kort tid etterpå; en dødsstraff som ville vært den rettferdige og lovfestede straffen for forbrytelsen.

Laurbærklyngen, som den skyldige lå i, var ved svingen til en vei, som etter å stige sørover i en steil motbakke, dreide skarpt mot vest og fortsatte langs fjelltoppen omtrent hundre meter. Der vendte den sørover igjen og gikk sikksakk nedover gjennom skogen. Ved fremspringet til den andre svingen var det en stor, flat klippe som stakk ut fra fjellryggen i retning nord; den skuet over den dype dalen fra der veien steg oppover. Klippen lå på toppen av en høy fjellskrent; en sten sluppet fra ytterst av kanten på den ville falle tre hundre meter loddrett ned og på toppen av furutrærne. Ved svingen hvor soldaten lå var et annet utspring på den samme fjellskrenten. Hvis han hadde vært våken, ville han hatt utsikt, ikke bare over veiarmen og den fremspringende klippen, men også over hele profilen til fjellskrenten under ham. Synet ville kanskje gjort ham svimmel.

Landskapet var skogkledd overalt bortsett fra ved enden av dalen i retning nord, hvor det var en naturlig, liten eng; gjennom den rant en elv som knapt nok var synlig fra dalens ytterste grense. Dette åpne lendet så nesten ikke større ut enn en vanlig gårds plass, men det var faktisk flere mål i omfang. Grønnfargen der var sterkere enn i skogen rundt. På avstand, bortenfor engen, steg en rekke store fjellskrenter som ligner dem vi formodentlig står på i vårt skue over dette primitive landskapet, og gjennom disse hadde så veien på en eller annen måte steget opp til toppen. Terrenget i dalen var faktisk slik at fra vårt ståsted virket det som den var helt innesperret, og man kunne ikke unngå å undre over hvordan veien hadde kommet seg inn og ut derfra, og fra hvor kom og hvor hen endte vannene til elven som skilte engen seks hundre meter der nede.

Intet landskap er så vilt og vrient at mennesker ikke gjør det til en krigsskueplass; skjult i skogen ved bunnen av denne militære rottefellen lå fem regimenter fra det føderale infanteriet, hvor et halvt hundre menn med kontroll over utgangene kunne ha sultet ut enhver

hær til underkastelse. De hadde marsjert hele den foregående dagen og natten, og nå hvilte de. Ved mørkets frembrudd skulle de komme seg av gårde igjen, klatre opp til plassen hvor den upålitelige vakten nå sov, og etter å ha steget ned skrenten på den andre siden av fjellryggen, angripe en fiendeleir rundt midnatt. Forhåpningen var å overrumple den, fordi veien ledet til baktroppene. Hvis de mislyktes, ville posisjonen deres være ekstremt sårbar, og mislykkes ville de utvilsomt hvis uhell eller årvåkenhet ville gjøre fienden oppmerksom på forflytningen.

Vakten som sov i laurbærklyngen var en ung mann fra Virginia som het Carter Druse. Han var sønn av velstående foreldre, enebarn, og han hadde levd et så bekvemmelig og kultivert og fornemt liv som rikdom og god smak var i stand til å tilby i det fjellrike landskapet, vest i Virginia. Hjemmet hans var kun noen kilometer unna der han nå lå. En morgen hadde han reist seg fra stolen ved frokostbordet og sagt dempet, men alvorlig: ”Far, et unionsregiment har ankommet Grafton. Jeg vil verve meg”.

Faren hevet sitt majestetiske hode, kikket på sønnen i et øyeblikks stillhet, og svarte: ”Dra, Carter, og uansett hva som skjer, gjør det du mener er din plikt. Virginia, som du er en forræder til, må klare seg uten deg. Hvis vi begge overlever krigen, skal vi snakke mer om saken. Din mor er i en meget kritisk tilstand, som legen har informert deg om; i beste fall er hun blant oss i noen uker til, men den tiden er verdifull. Det ville være best om du ikke forstyrret henne”.

Carter Druse bukket ærbødig til sin far, som svarte på honnøren med en galant høflighet som skjulte et knust hjerte, så forlot han sitt barndomshjem til fordel for soldatlivet. Gjennom sin samvittighet og tapperhet, gjennom oppofrende bragder og dristighet, vant han tidlig respekten til sine kamphjelter og offiserer, og det var på grunn av disse kvalitetene og en del kunnskap om landskapet at han hadde blitt valgt til sitt nåværende farefylte oppdrag ved denne ytterste utposten. Likevel hadde utmattelsen vært sterkere enn viljestyrken, og han hadde sovnet. Hvem vet hvilken ond eller god engel kom til ham i en drøm for å vekke ham opp fra denne uforsvarlige tilstanden? Uten en bevegelse, uten en lyd, i den sene ettermiddagens intense stillhet og sløvhets åpnet en usynlig skjebnens budbringer bevissthetens øyne—hvisket inn i sjelens øre de mystiske, oppvekkende ordene som ingen menneskelige lepper tidligere har ytret, og intet menneskelig minne noensinne har erindret. Sakte hevet han pannen fra armen og så imellom stilkene til laurbærene som skjulte ham, og instinktivt lukket han høyrehånden rundt geværkolben til riflen.

Det første han følte, var en intens estetisk fryd. På fjellskrenten, en kolossal pidestall, i skarpt omriss mot himmelen, ytterst ved kanten på toppen av klippen stod en ubevegelig

rytterstatue; den var fornem og imponerende. Skikkelsen bestod av en hest og en mann, som satt rakt og soldatmessig, men med roen og elegansen til en gresk gud meislet ut av marmoren som begrenser den minste bevegelse. Den grå bekledningen harmoniserte med himmelen; metallet på utrustningen og skaberakket ble dempet av skyggen; dyrets hud glinset ikke. En karabin, bemerkelsesverdig forkortet, lå på tvers av salknappen og ble holdt på plass av høyrehånden på ”grepet”; venstrehånden, som holdt bisselet, var usynlig. Profilen til hesten var i silhuett mot himmelen og så ut som et utskåret portrett; den kikket over de voldsomme høydene og på den andre sidens kraftige fjellskrenter. Ansiktet til rytteren var vendt litt til venstre, og man så kun konturene av tinningen og skjegget; han så nedover mot bunnen av dalen. Statuen virket heroisk, nesten kolossal i størrelse, fordi det så ut som den var forstørret der den var løftet opp mot himmelen, og på grunn av soldatens overbevisende fornemmelse av en fryktingytende fiende som var så nær.

I et øyeblikk hadde Druse en underlig og vagt definert følelse av at han hadde sovet til krigens slutt og så nå opp på et praktfullt stykke kunst reist opp på det fremtredende og truende høydedraget for å minnes bragdene fra en heroisk fortid som han hadde vært en glansløs del av. Følelsen ble fordrevet av en liten bevegelse fra statuen; hesten hadde trukket seg litt tilbake fra kanten, uten å rikke bena; mannen forble ubevegelig, som tidligere. Lysvåken og fullstendig klar over betydningen av situasjonen satte Druse riflestumpen inntil kinnet ved å dytte munningen forsiktig gjennom buskene; han spente hanen på riflen, så gjennom siktet og fant et dødbringende punkt på hesterytterens bryst. En lett berøring på avtrekkeren og alt ville vært bra for Carter Druse. Akkurat da snudde hesterytteren på hodet og så mot sin skjulte fiende—det virket som han så ham rett i ansiktet, inn i øynene, inn i hans modige og medfølende hjerte.

Er det virkelig så forferdelig å drepe en fiende i krig—en fiende som har oppdaget en hemmelighet som setter ens egen og sine kampfellers sikkerhet på spill—en fiende mer formidabel på grunn av det han vet enn størrelsen på hans hær? Carter Druse ble likblek; han skalv over hele kroppen, mistet motet og så på den staselige statuen foran seg som lignet svarte skikkelser som steg opp og sank ned, som beveget seg ustødig i buede sirkler på en flammende himmel. Hånden falt fra våpenet, hodet sank sakte ned, helt til ansiktet hvilte på bladene han lå på. Denne modige, rettskafne herren og hardføre soldaten følte seg så overmannet at han var nær ved å besvime.

Det varte ikke lenge; i neste øyeblikk var ansiktet hans hevet fra bakken, hendene inntok igjen sin plass på riflen, pekefingeren søkte avtrekkeren; tanke, hjerte og øyne var klare, samvittigheten og forstanden var pålitelige. Han hadde ingen håp om å fange fienden; å

varsle ham ville kun sende ham av gårde i all hast med fatale meldinger til leiren sin. Soldatens plikt var tydelig: mannen måtte skytes død fra bakhold—uten forvarsel, uten et øyeblikks åndelig forberedelse, uten så mye som en stille bønn må han sendes til sin skaper. Men nei—det fins et håp; kanskje han ikke har oppdaget noe—kanskje han simpelthen beundrer det storslåtte landskapet. Kanskje han snur og rir bekymringsløst tilbake, hvis ingen hindrer ham. Det vil utvilsomt være mulig å vite ut ifra det øyeblikket han trekker seg tilbake, om han vet noe eller ikke. Det kan godt være at oppmerksomheten hans er låst mot—Druse dreide hodet og så ned gjennom den dype luften, som om han kikket fra overflaten og ned til bunnen av et gjennomsiktig hav. Han så en krokete linje av skikkelsene til menn og hester som listet seg på tvers over den grønne engen—en eller annen tåpelig kommanderende offiser tillot soldatene i sin eskorte å vanne dyrene i åpent lende, godt synlig fra hundre fjelltopper!

Druse vendte blikket bort fra dalen og låste det igjen på rytterstatuen mot himmelen, og igjen var det gjennom siktet på riflen. Men denne gangen fokuserte han på hesten. Fremkallet i minnet, som en guddommelig befaling, lød ordene fra faren hans da de skiltes. ”Uansett hva som skjer, gjør det du mener er din plikt”. Nå var han rolig. Han bet tennene sammen, men ikke for hardt; nervene var like rolige som hos et sovende spedbarn—ingen skjelving påvirket noen muskler; pusten hans, helt til han måtte holde den for å ta sikte, var regelmessig og langsam. Plikten hadde seiret; ånden hadde sagt til kroppen: ”Stille! Vær rolig!” Han skjøt.

På grunn av en utforskertrang eller i søken etter kunnskap, hadde akkurat i det øyeblikket en offiser fra den føderale hæren forlatt sitt skjulte *bivuakk* i dalen; føttene hans vandret formålsløst til den nedre enden av et lite, åpent område nær foten av fjellskrenten; der vurderte han hva han ville oppnå med å presse oppdagelsesferden videre. Fire hundre meter forut, men som lot til å være et stenkast unna, steg den gigantiske stenmassen opp fra skogbrynet; den raget opp til en så voldsom høyde at det gjorde ham svimmel å se opp til hvor kanten skar ut en skarp, grov linje mot himmelen. Et godt stykke til høyre for ham fremstod den som en ren, vertikal profil mot den blå himmelen i bakgrunnen, helt til et punkt halvveis ned, og det var knapt nok mindre blått over de fjerntliggende bakkene som over tretoppene ved foten av den. Da han hevet blikket til toppens svimlende høyde, så offiseren et forbløffende skue—en mann på hesterygg red i luften nedover mot dalen!

Rett og rak satt rytteren, på militært vis; han satt urokkelig i salen og hadde et hardt grep om tøylen slik at stridshesten ikke ville stupe for voldsomt. Fra det utildekkede hodet strømmet det lange håret oppover; det flagret som en fjærbusk. Høyrehånden var skjult bak en sky av hestens bølgende man. Kroppen til dyret var helt rett, som om hvert hovstøt møtte

solid jord. Den beveget seg i vill galopp, men idet offiseren så på, stanset den med alle bena spent frem som om den skulle til å lande etter et hopp. Men dette var et svev!

Denne åpenbaringen av en hesterytter på himmelen fylte ham med målløs forskrekkelse og redsel—han trodde så smått han var en utvalgt skriftlærd til en slags ny apokalypse, og overveldet av intense følelser sviktet knærne til offiseren, og han falt om. Nesten i det samme øyeblikket hørte han et brak i trærne—en lyd som svant uten ekko, og alt ble stille.

Offiseren reiste seg skjelvende opp. Den velkjente følelsen av et oppskrapet skinneben gjenopprettet hans fortumlede sanser. Han tok seg sammen og stormet sjanglende bort fra fjellskrenten til et punkt som var en kilometer unna; der omkring forventet han å finne sin mann, og der omkring feilet han naturligvis. Visjonen varte kun et flyktig øyeblikk, men i løpet av den tiden hadde fantasien blitt satt så hardt på prøve av den tilsynelatende elegansen og roen og intensjonen til den fantastiske forestillingen, at det falt ham ikke inn at marsjruten til luftkavaleriet er rettet nedover, og at han kunne finne objektet han søkte etter, ved selve foten av fjellskrenten. En halvtime senere gikk han tilbake til leiren.

Denne offiseren var en klok mann; han visste bedre enn å fortelle en uhørt historie. Han fortalte ingenting om det han hadde sett. Men da den kommanderende offiseren spurte ham om han hadde funnet ut noe som kunne være til fordel for felttoget, svarte han:—

”Ja, sir; det er ingen vei som leder ned til dalen fra sørsiden”.

Kommandøren, som visste bedre, smilte.

Etter han hadde avfyrt skuddet, ladet menig Carter Druse på nytt og fortsatte vakten. Knappe ti minutter hadde passert da en føderal sersjant kom krypende forsiktig bort til ham på alle fire. Druse verken snudde på hodet eller så på ham, men lå helt stille og uten tegn til anerkjennelse.

”Skjøt De?” hvisket sersjanten.

”Ja”.

”På hva?”

”En hest. Den stod på klippen der borte—ganske langt ute. De ser at den ikke er der lenger. Den falt ned fra fjellskrenten”.

Mannen var hvit i ansiktet, men han viste ingen andre tegn til følelser. Etter å ha svart, vendte han bort ansiktet og sa ikke mer. Sersjanten forstod ikke.

”Hør nå her, Druse”, sa han, etter et øyeblikks stillhet, ”det er ingen vits å gjøre et mysterium ut av det. Jeg beordrer Dem til å avlegge rapport. Var det noen på hesten?”

”Ja”.

”Hvem?”

”Min far”.

Sersjanten reiste seg og gikk sin vei. ”Gud bevarer!” sa han.

En hendelse ved Owl Creek bro

I

EN MANN stod på en jernbanebro i nordlige Alabama og så seks meter ned på den strie elven. Hendene hans var bak ryggen, håndleddene var bundet med et tynt tau. Et rep lå løst rundt halsen. Det var festet til en solid bjelke over ham og slakket falt ned til knærne. Noen løse planker lå over svillene som støttet opp metallskinnene til jernbanen, og de ga fotfeste for ham og hans bødler—to menige soldater fra den føderale hæren som ble dirigert av en sersjant, som i det vanlige liv kunne vært en sheriff. Like ved, på den samme provisoriske plattformen, stod en offiser i uniformen som viste hans rang, og han var bevæpnet. Han var kaptein. På hver side av broen stod en vakt med geværet i posituren kjent som “støtte”, det vil si, vertikalt foran venstre skulder, og med slaghammeren hvilende på underarmen som var på tvers av brystet—en formell og unaturlig stilling som fremtvinger en rak kroppsholdning. Det virket ikke som det var disse to soldatenes plikt å vite hva som foregikk midt på broen; de skulle utelukkende blokkere de to endene av planken som krysset den.

Bortenfor en av vaktene var det ingen i sikte; jernbanen fortsatte hundre meter rett inn i skogen for så å krumme seg ut av syne. Det var helt sikkert en utpost lenger utover. På den andre siden av elven var det åpent landskap—en slak stigning ble kronet med en palisade av trestammer som hadde luftehull til geværene og et stort skyteskår hvor munningen til en messingkanon stakk frem og vokter broen. Midt i stigningen, mellom broen og fortet, befant tilskuerne seg—et enkelt infanterikompani stod på rekke og var mønstret som “kompani hvil”; stumphen av geværet var på bakken, og geværløpet var litt på skrå bakover mot høyre skulder; hendene møttes i kryss over geværkolben. En løytnant stod til høyre for rekken; tuppen av sverdet hans pekte ned mot bakken, og hans venstre hånd hvilte på den høyre. Utenom gruppen på fire midt på broen, var det ingen som rørte på seg. Kompaniet var snudd mot broen; de stirret stivt og uttrykksløst. Vaktene, som stod vendt mot elvebreddene, kunne vært statuer som prydet broen. Kapteinen stod med armene foldet; han var stille og observerte gjøremålene til sine underordnede, men han ga ingen signal. Døden er en dignitær; når han kommer annonsert, skal han mottas med formelle uttrykk for respekt, til og med av dem som kjenner ham best. I den militære kodeksen for etikette er det å være stille og ubevegelig former for ærbødighet.

Mannen som var i ferd med å bli hengt var antagelig trettifem år gammel. Etter klærne å dømme var han en sivilist, fordi han var kledd som en plantasjeier. Han hadde fine

ansiktstrekk—rett nese, stram munn, bred panne, og det lange mørke håret hans var kjemmet bakover og lå bak ørene og inntil kragen på den velsittende skjøtefrakken. Han hadde mustasje og spisst skjegg, men ikke kinnskjegg; øynene hans var store og mørkegrå og hadde et vennlig uttrykk, noe man knapt nok hadde forventet av en som hadde en renneløkke rundt halsen. Dette var åpenbart ikke en vulgær snikmorder. Den liberale militære kodeks åpner for å henge mange ulike type mennesker, og herremenn er intet unntak.

Etter at forberedelsene var ferdige, gikk de to menige soldatene til side og fjernet hver sin planke som de hadde stått på. Sersjanten snudde seg mot kapteinen, saluterte og stilte seg rett bak sistnevnte, som tok ett skritt til siden. Bevegelsene førte til at den dømte mannen og sersjanten stod på de to endene av den samme planken som strakte seg over tre av svillene til broen. Enden som den sivile stod på, nådde nesten, men ikke helt, en fjerde sville. Denne planken hadde blitt holdt på plass av vekten til kapteinen; sersjanten hadde nå tatt over denne rollen. På signal fra førstnevnte, ville sistnevnte tre til siden, planken ville vippe og den dømte mannen falle ned mellom de to svillene. Slik han vurderte det, virket denne ordningen enkel og effektiv. Ansiktet var ikke dekket, og han hadde heller ikke bind for øynene. Han så et øyeblikk på sitt ustødige fotfeste, så lot han blikket vandre til den strie elven og måten vannet raste av gårde under ham. Han fikk øye på et stykke drivved som danset nedover elven. Så sakte det beveget seg! For en langsam strøm!

Han lukket øynene slik at han kunne fokusere sine siste tanker på konen og barna. Vannet, som hadde fått en gylden glans av morgensolen, de truende tåkedisene ved elvebreddene litt lengre nedover strømmen; fortet, soldatene, drivveden—alt dette hadde distraheret ham. Og nå ble han oppmerksom på en ny hindring. Lyden av slag forstyrret tankene på dem han holdt kjær, og han kunne hverken forstå eller ignorere den; et skarpt, distinkt, metallisk støt, som lyden av smedens slag mot ambolten; den hadde det samme tunge ekkoet. Han undret på hva det var, om det var uendelig langt borte eller i nærheten—det virket som det var begge deler. Gjentakelsen var regelmessig, men sakte som dødslokkens klang. Han ventet utålmodig på hvert slag, og—han visste ikke helt hvorfor—med følelsen av engstelse. De stille pausene ble kontinuerlig lengre, forsinkelsene ble utholdelige. De lange oppholdene gjorde lydene kraftigere og skarpere. De smertete ørene hans som støtet fra en kniv; han var redd han skulle skrike. Det han hørte, var tikkingen fra klokken sin.

Han åpnet øynene og så igjen ned på vannet under seg. “Hvis jeg kan frigjøre hendene mine”, tenkte han, “kan jeg kanskje fjerne renneløkken og hoppe ned i elven. Ved å stupe kan jeg unngå kulene, og hvis jeg svømmer med all kraft, kan jeg nå elvebredden, trenge inn i

skogen og komme meg hjem. Hjemmet mitt er gudskjelov ikke på deres område; konen min og ungene er fortsatt utenfor fiendens ytre grenser”.

Idet disse tankene, som her har blitt skrevet ned, mer eller mindre strømmet til den dømte mannens hjerne, snarere enn utviklet seg fra den, nikket kapteinen til sersjanten. Sersjanten tok et skritt til siden.

II

Peyton Farquhar var en velstående plantasjeier fra en gammel og høyt respektert familie fra Alabama. Han var slaveeier, og som andre slaveeiere var han politisk engasjert og naturligvis en ekte separatist og lidenskapelig viet til sørstatenes sak. Omstendigheter utenfor hans kontroll, som det ikke er nødvendig å gjengi her, hadde hindret ham fra å tjenestegjøre i den tapre hæren som hadde kjempet i det katastrofale felttoget, hvilket endte med tapet av Corinth; det irriterte ham å bli holdt tilbake på en slik æresløs måte, og han lengtet etter å slippe løs sine krefter og evner, soldatens ærefulle liv, muligheten for anseelse og heder. Han følte muligheten ville komme, som den gjør til alle i krigstid. I mellomtiden bidro han så godt han kunne. Ingen oppgave var for beskjeden å utføre når det gjaldt å hjelpe sørstatene, intet vågestykke for farlig for en som var soldat til sinns, som i god tro og uten særlige kvalifikasjoner var til en viss grad enig med det direkte kjeltringaktige utsagnet at i krig og kjærlighet er alt tillatt.

En ettermiddag satt Farquhar og konen på en benk ved inngangen til plantasjen da en gråkledd soldat kom ridende opp til porten og spurte om et glass vann. Mrs. Farquhar var bare glad for muligheten til å servere ham med sine egne hvite hender. Mens hun var borte for å hente vannet, henvendte ektemannen seg til den støvete rytteren og spurte ivrig etter nytt fra fronten.

“Yankeene reparerer jernbanen”, sa mannen, “og de gjør seg klar til et nytt fremstøt. De har nådd Owl Creek bro, reparert den og bygd en palisade på den andre elvebredden. Kommandanten har sendt ut en ordre som har blitt hengt opp over alt, og som erklærer at enhver sivilist som blir tatt i å sabotere jernbanen, dens bruer, tunneler eller tog, vil bli summarisk henrettet. Jeg så ordren”.

“Hvor langt er det til Owl Creek bro?” spurte Farquhar.

“Omtrent fem mil”.

“Er det ingen styrker på denne siden av elven?”

“Det er kun en vaktpost åtte kilometer fra broen, på jernbanen, og en enkelt vakt på denne siden”.

“Sett at en mann—en sivilist og en som kan det meste om hending—kunne smette unna vaktposten og kanskje overmanne den ene vakten”, sa Farquhar og smilte, “hva kunne en slik mann oppnå?”

Soldaten reflekterte. “Jeg var der for en måned siden”, svarte han. “Jeg observerte at flommen fra forrige vinter har etterlatt en god del drivved mot pilaren på denne siden av broen. Det har nå tørket ut og ville brenne som tørt gress”.

Fruen kom med vannet, som soldaten drakk. Han takket henne høytidelig, bukket til ektemannen og red sin vei. En time senere, etter mørkets frembrudd, passerte han plantasjonen på nytt; han skulle nordover til plassen han hadde kommet fra. Han var en speider fra den føderale hæren.

III

Idet Peyton Farquhar falt rett ned gjennom broen, mistet han bevisstheten og var så godt som død. Han våknet fra denne tilstanden—en evighet etterpå, virket det som—av smerten fra et sterkt press på halsen, etterfulgt av følelsen av at han kvaltes. Det kjentes som om sterke, intense smerter skjøt fra halsen og ned gjennom hver fiber i kroppen. Det virket som smertene gnistret langs veldefinerte forgreninger og slo med ufattelige raske periodiske vekslinger. De fortonet seg som strømminger av pulserende flammer som varmet ham opp til en uutholdelig temperatur. Når det gjaldt hodet, var han ikke bevisst på noe annet enn følelsen av et sterkt trykk—det var som om det skulle eksplodere. Disse følelsene ble ikke fulgt av tanker. Den rasjonelle delen av hans natur var allerede visket ut; han hadde kun evnen til å føle, og følelsene var tortur. Han var bevisst på bevegelse. Det var som om en strålende sky omsluttet ham, hvor han var kun et glødende hjerte uten materiell substans; slik svingte han gjennom utenkelige buer som en enorm pendel. Og så plutselig, fryktelig brått og uventet, skjøt lyset rundt ham oppover, fulgt av lyden av et høyt plask; han kjente et fryktelig drønn i ørene, og alt rundt ham var kaldt og mørkt. Evnen til å tenke var gjenopprettet; han visste at repet hadde slitt i stykker og at han hadde falt i strømmen. Det var ikke noe ytterligere kvelning; renneløkken rundt halsen kvalte ham allerede og holdt vannet unna lungene hans. Å dø av hending i bunnen av en elv!—tanken virket latterlig for ham. Han åpnet øynene i alt det svarte og så et lysskimmer ovenfor, men så fjernt, så utilgjengelig! Han

sank fortsatt fordi lyset ble svakere og svakere, helt til det var kun et lite glimt. Så begynte det å vokse og bli klarere, og han visste at han var på vei opp til overflaten—visste det motvillig fordi det var veldig behagelig nå. ”Å bli hengt og druknet”, tenkte han, ”det er ikke så ille; men jeg vil ikke bli skutt. Nei, jeg skal ikke bli skutt; det er ikke rettferdig”.

Han la ikke merke til anstrengelsen, men en skarp smerte i håndleddene gjorde ham bevisst på at han forsøkte å frigjøre hendene. Han rettet sin oppmerksomhet mot striden, som en døgenikt ville observert bragdene til en sjonglør; uten interesse for utfallet. Hvilken vidunderlig anstrengelse!—hvilken praktfull, hvilken overnaturlig styrke! Å, det var et godt forsøk! Bravo! Tauet rundt håndleddene løsnet, armene skilte seg og fløt oppover; hendene kunne skimtes på hver side i det voksende lyset. Han betraktet dem med en ny interesse idet den ene, fulgt av den andre, tok tak i renneløkken rundt halsen. De rev den av og kastet den voldsomt til side; løkken beveget seg som en vannsnok. ”Sett den på plass igjen, sett den på plass!” Han trodde han ropte dette til hendene sine; ved å fjerne renneløkken opplevde han den verste smerten hittil. Halsen verket forferdelig; hjernen hadde tatt fyr; hjertet, som hadde flimret svakt, hoppet voldsomt til og prøvde å tvinge seg ut av munnen hans. Hele kroppen var plaget og vrent av en ulidelig pine! Men de ulydige hendene hans tok ingen hensyn til befalingen. De slo intenst i vannet med kjappe, nedadgående tak som presset ham opp til overflaten. Han kjente hodet komme opp av vannet; øynene ble blendet av sollyset; brystet utvidet seg spasmodisk, og med en enestående og ubeskrivelig smerte trakk lungene til seg luft som umiddelbart ble støtt ut med et skrik!

Han hadde nå fullstendig kontroll over sine fysiske sanser. De var faktisk overnaturlige skarpe og oppmerksomme. Det var noe med den forferdelige forstyrrelsen av hans organiske system som hadde styrket og foredlet dem, slik at de registrerte ting som aldri hadde blitt oppfattet tidligere. Han kjente krusningene og hørte hver enkelt lyd idet de traff ansiktet. Han så mot skogen på elvebredden, så hvert enkelt tre, bladene og enhver åre på hvert blad—så selve insektene på dem, gresshoppene, de skinnende fluekroppene, de grå edderkoppene som strekte sine nett fra gren til gren. Han la merke til de briljante fargene til alle duggdråpene som lå på en million gresstrå. Summingen til myggen som danset over strømvirvlene i elven, vingslagene til øyestikkerne, vannedderkoppen som padlet med sine legger, slik at den lignet en båt løftet opp av årene—alt dette skapte livlig musikk. En fisk gled forbi under ham og han hørte hvordan den pløyde seg gjennom vannet.

Han hadde kommet opp til overflaten med ansiktet vendt nedover mot strømmen; i et øyeblikk virket det som den synlige verden snurret sakte rundt, med ham selv som svingpunktet; han så broen, fortet, soldatene på broen, kapteinen, sersjanten, de to menige

soldatene, hans bøddler. De stod i silhuett mot den blå himmelen. De ropte og gestikulerte og pekte på ham; kapteinen hadde dratt frem pistolen, men fyrte ikke av; de andre var ubevæpnet. Bevegelsene deres var groteske og forferdelige, skikkelsene deres gigantiske.

Plutselig hørte han et skarpt smell og noe rippet til vannet, kun noen centimeter unna hodet hans slik at vannet sprutet i ansiktet. Han hørte et smell til og så en av vaktene med geværet opp mot skulderen og blå røyk som steg fra munningen. Mannen i elven så øyet til mannen på broen, som stirret på ham gjennom siktet på geværet. Han la merke til at det var et grått øye, og kom på at han hadde lest at grå øyne var de skarpeste og at alle berømte skarpskyttere hadde det. Likevel hadde denne skytteren bommet.

En motstrøm hadde fått tak i Farquhar og snudd ham halvveis rundt; han så igjen inn mot skogen på elvebredden, motsatt fra fortet. Lyden av en klar, høy stemme som messet monotont, gjallet ut bak ham og vandret over vannet med en klarhet som trengte gjennom og undertrykte alle andre lyder, til og med bølgeskvulpene som slo mot ørene hans. Selv om han ikke var en soldat, hadde han vært i nok leirer til å kjenne igjen den fryktinngytende betydningen til den forsettlige, langsomme og aspirerte messingen; løytnanten på elvebredden tok del i dagens gjerning. Så kaldt og ubarmhjertig—med den balanserte, rolige intonasjonen som varsler og fremtvinger ro blant soldatene—med nøyaktig oppmålte intervaller falt disse nådeløse ordene:

”Givakt, kompani På aksel gevær. . . Legg an Fyr”.

Farquhar dykket—dykket så dypt han kunne. Vannet brølte i ørene hans som lyden av Niagara, men likevel hørte han det tunge dunderet fra geværskuddsalven, og på vei opp til overflaten ble han møtt av skinnende biter av metall som hadde blitt flatet ut og svingte sakte nedover. Et par av dem traff ansiktet og hendene hans, så prellet de av og fortsatte sin nedstigning. En av dem plasserte seg mellom halsen og kragen; den var ubehagelig varm og han nappet den ut.

Idet han steg mot overflaten og gispet etter luft, så han at han hadde vært lenge under vann; han var tydeligvis lengre nedover i elven—nærmere sikkerhet. Soldatene var nesten ferdige med å lade påny; metalladestokkene skinte nesten samtidig i solskinnet, idet de ble dratt ut av geværmunningene, vendt om på og stappet ned i hylsteret. De to vaktene fyrte igjen, hver for seg og upresist.

Den jagede mannen så alt dette over skulderen sin; han svømte intenst med strømmen. Hodet hans var like energisk som armene og bena; han tenkte lynkjapt.

”Offiseren”, resonnerte han, ”kommer ikke til å gjøre en slik generaltabbe igjen. Det er like enkelt å dukke unna en geværskuddsalve som ett enkelt skudd. Han har sikkert allerede gitt kommandoen om å fyre fritt. Gud bevare meg, jeg kan ikke dukke unna dem alle!”

Et forferdelig plask mindre enn to meter unna ble fulgt av en høy susende lyd, *diminuendo*, som tilsynelatende reiste tilbake i luften til fortet og endte i en eksplosjon som rystet elven til sine grunnvoller! Et stigende teppe av vann brettet seg over ham, falt ned på ham, blendet ham, kvalte ham! Kanonen ville være med på leken. Idet han hadde kommet seg fra bruduljen etter vannets omfavnelse, hørte han det avledede skuddet summe gjennom luften, og øyeblikkelig braste det inn i og smadret grenene i skogen bortenfor.

”De kommer ikke til å gjøre det igjen”, tenkte han; ”neste gang kommer de til å bruke en ladning med kardesk. Jeg må holde øye med kanonen; røyken vil varsle meg—braket ankommer for sent; det henger etter prosjektilet. Det er en utmerket kanon”.

Plutselig følte han at han snurret rundt og rundt—han spant som en snurrebass. Vannet, elvebredden, skogen, broen som nå var på avstand, fortet og soldatene—alt var sammenblandet og uklart. Han skjelnet ikke annet enn gjenstandenes farger; sirkelformede horisontale fargestriper—det var det eneste han kunne se. Han hadde blitt fanget i en malstrøm og ble spunnet rundt med en drivende hastighet og rotasjon som gjorde ham svimmel og kvalm. Noen øyeblikk senere ble han kastet opp på grusen nederst på den venstre elvebredden—den sørlige bredden—bak et utstikkende punkt som skjulte ham for fienden. En brå slutt på all bevegelse, samt skrubbsåret grusen hadde påført hånden, førte til at han fikk samlet seg, og han gråt av glede. Han presset fingrene ned i sanden, kastet håndfuller av den over seg og velsignet den høylydt. Den så ut som gull, som diamanter, rubiner, smaragder, alt det vakre han kunne komme på, lignet den. Trærne på elvebredden var gigantiske hageplanter; han la merke til et klart system i måten de stod på, og han kjente duften av blomstene. Et merkelig rosenrødt lys skinte mellom trestammene, og vinden i grenene hørtes ut som eoliske harper. Han hadde ingen ønsker om å fullføre sin flukt og ville heller bli værende der på den fortryllende plassen til han ble fanget igjen.

Et sus og smatret av kardesk mot grenene høyt over ham, vekket ham opp fra drømmen. Den frustrerte kanonéren hadde avfyrt en tilfeldig avskjed til ham. Han spratt opp på bena, styrtet opp skråningen og kastet seg inn i skogen.

Han vandret hele dagen og satte kursen etter solens bevegelser. Skogen virket uendelig; han fikk ikke øye på en åpning i den, ikke engang en tømmervei. Han hadde ikke visst at han bodde i et så usivilisert område. Det var noe forunderlig med åpenbaringen.

Ved nattens frembrudd var han sliten, sårpent og holdt på å sulte i hjel. Tanken på konen og barna drev ham videre. Til slutt fant han en vei som han visste førte ham i den rette retningen. Den var like vid og rett som en bygate, likevel virket det som om ingen hadde vandret der tidligere. Ingen åkrer grenset opp til den, ingen hus noen steder. Ikke så mye som et hundebjeff antydte menneskelige bosetninger. De store, svarte trærne formet en strak vegg på begge sider, og ble avsluttet i et punkt fremme i horisonten, som et diagram i en leksjon om perspektiv. Høyt oppe, idet han tittet gjennom en åpning i skogen, kunne han se store skinnende gullstjerner som så fremmede ut og var gruppert i merkelige konstellasjoner. Han var sikker på at de var arrangert på en måte som hadde en hemmelig og ondsinnet betydning. Skogen på begge sider var fylt med uvanlige lyder, hvorpå han blant dem—en, to og flere ganger—tydelig hørte hvissing på et ukjent tungemål.

Halsen hans verket, og når han kjente etter med hendene, merket han at den var fryktelig opphovnet. Han visste at det var en svart sirkel der hvor tauet hadde gitt den blåmerker. Det føltes som om øynene svulmet; han kunne ikke lukke dem lenger. Tungen hadde hovnet opp av tørst, den var ved kokepunktet, og han presset den ut mellom tennene og ut i den svale luften for å avkjøle den. Så mykt gresset hadde teppelagt den ubrukte veien! Han kunne ikke lenger føle veien under føttene!

På tross av alle lidelsene hadde han tydeligvis sovnet mens han gikk, for nå ser han en helt annen scene—kanskje er det kun at han har kommet seg etter et delirium. Han står ved porten til sitt eget hjem. Alt er som han forlot det, lyst og vakkert i morgensolen. Han må ha vandret hele natten. Idet han dytter opp porten og går oppover den vide hvite gangveien, ser han kvinnelige klesplagg som blafrer; konen hans, som er frisk, avkjølt og søt, stiger ned trappene på verandaen for å gå ham i møte. Ved bunnen av trappen står hun og venter med et smil av ubeskrivelig glede, med en grasiøs og fornem holdning som er makeløs. Å, så vakker hun er! Han løper fremover med utstrakte armer. Idet han skal omfavne henne, føler han et lammende støt mot nakken; et blendende hvitt lys flammer opp rundt ham med en lyd som ligner brakket til en kanon—så blir alt mørkt og stille!

Payton Farquhar var død; kroppen hans, med brukket nakke, svingte sakte fra side til side under bjelkene til Owl Creek bro.

Parker Adderson, filosof

”FANGE, hva er Deres navn?”

”Siden det skal gå tapt ved daggry i morgen tidlig, er det knapt nok verdt å holde det hemmelig. Parker Adderson”.

”Deres rang?”

”Den er nokså beskjeden; en spions farefylte virke er for risikabelt for de verdifulle utnevnte offiserene. Jeg er sersjant”.

”I hvilket regiment?”

”De får ha meg unnskyldt, det kan jeg ikke svare på; for alt jeg vet, kunne det gi Dem en ide om hvem sine styrker som er ved frontlinjen. Det var den slags informasjon jeg kom hit for å få tak i, og ikke for å avsløre”.

”De er ganske skarp”.

”Hvis De er tålmodig nok til å vente til i morgen, kommer De til å finne ut hvor sløv jeg kan bli”.

”Hvordan vet De at De skal dø i morgen?”

”Det er tradisjonen blant spioner hvis de blir fanget om kvelden. En av de fine reglene ved profesjonen”.

Generalen hadde så langt smilt og dermed sett bort fra verdigheten som er passende for en viden kjent høytstående offiser fra konføderasjonen. Men ingen som var i hans makt og unåde ville ha oppfattet noe positivt fra dette ytre og tydelige tegnet på anerkjennelse. Det var verken vennlig eller smittende; det nådde ikke frem til de andre personene som det var synlig for—den fangede spionen som hadde fremprovosert det og den bevæpnede vakten som hadde ført ham inn i teltet og stod nå litt til siden og betraktet sin fange i det gule skimmeret fra talglyset. Det var ikke en del av denne krigerens plikt å smile; spesialoppdraget hans hadde et annet formål. Samtalen ble gjenopptatt; den var, faktisk, en rettergang for en forbrytelse som straffes med døden.

”Så De innrømmer altså at De er en spion—at De kom til leiren min forkledd som De er nå, i uniformen til en soldat fra konføderasjonen, for å sikre Dem informasjon i all hemmelighet med hensyn til antall enheter og plasseringen til mine tropper?”

”Spesielt angående antallet. Plasseringen deres visste jeg allerede. Den er elendig”.

Generalen livnet til igjen; vakten, som tok plikten sin mer alvorlig, forsterket et enkelt og stramt uttrykk ved å stå en anelse mer rakt enn tidligere. Spionen spant den grå hatten med nedbrettet brem rundt og rundt på pekefingeren, og kikket i ro og mak på sine omgivelser. De var sparsommelige nok. Teltet var et alminnelig ”veggfelt”; omtrent to og en halv meter ganger tre i omfang; lyst opp av ett enkelt talglys som var festet i skaftet til en bajonett, som igjen var festet til et furubord; der satt generalen og var opptatt med å skrive, og hadde tilsynelatende glemt sin motvillige gjest. En gammel fillerye dekket jordgulvet; en eldre skinnkoffert, en stol til og en rull med teppe var omtrent alt annet som var i teltet; under general Claverings kommando hadde konføderal enkelhet og mangel på ”pomp og prakt” nådd sitt høydepunkt. På en stor spiker drevet inn i en pæle ved teltinggangen var det hengt opp et belte med en lang sabel i, en pistol i hylsteret sitt, og, absurd nok, en bowiekniv. Den var et av de mest umilitære våpen, og generalen hadde for vane å forklare at den var en verdsatt suvenir fra de fredfulle dagene da han var sivilist.

Det var en stormfull kveld. Det styrtregnet, og vannet fosset ned på teltduken med tunge, trommelignende lyder som er velkjent for alle beboere i telt. Idet de hylende vindstøtene gikk til angrep, skaket og slingret og vrikket den spinkle strukturen mot stolper og rep.

Generalen avsluttet skrivingen, brettet det lille arket og tiltalte soldaten som holdt vakt over Adderson: ”Her, Tassman, ta med dette til adjutantgeneralen; så kommer De tilbake”.

”Og fangen, general?” sa soldaten, mens han saluterte og kikket spørrende bort på den ulykksalige.

”Gjør som jeg sier”, svarte offiseren bryskt.

Soldaten tok imot den skriftlige beskjeden, krummet ryggen og gikk ut av teltet. General Clavering vendte sitt pene, renskårede ansikt mot spionen fra føderasjonen, så ham inn i øynene, ikke uvennlig, og sa: ”Det er en trist kveld, min gode mann”.

”Ja, for meg så”.

”Gjetter De hva jeg har skrevet?”

”Noe som er verdt å lese, tør jeg påstå. Og—kanskje er det kun min forfengelighet—jeg drister meg til å anta at jeg er nevnt i det”.

”Ja, det er en skriftlig beskjed og en ordre angående Deres henrettelse som skal leses opp til troppene ved reveljen. Det er også noen kommentarer til veiledning for militærpolitisjefen når det gjelder å sette i stand detaljene til hendelsen”.

”Jeg håper, general, at forestillingen blir innrettet på en vettug måte, fordi jeg skal selv være tilstede”.

”Har De noen egne ønsker til forberedelsene? Ønsker De å snakke med en prest, for eksempel?”

”Jeg kunne neppe sikret meg en forlenget hvile ved å frata ham noe av hans”.

”Herregud, mann! Har De tenkt å gå Deres død i møte med kun vittigheter? Er De klar over at dette er en alvorlig sak?”

”Hvordan kan jeg vite det? Jeg har aldri vært død før. Jeg har hørt at døden er en alvorlig sak, men aldri fra dem som har erfart den”.

Generalen var stille et øyeblikk; mannen interesserte, og kanskje moret ham—en type han ikke hadde møtt tidligere.

”Døden”, sa han, ”er i det minste et tap—et tap av den lykken vi har og av muligheten for mer”.

”Et tap som vi aldri vil være bevisst på kan bæres med fatning og derfor imøteses uten engstelse. De har vel observert, general, at av alle de døde mennene som det er Deres soldatmessige fornøyelse å strø om Dem med, er det ingen som viser tegn på beklagelse”.

”Kanskje å være død ikke er en beklagelig omstendighet, men det å bli det—det å dø—virker å være meget ubehagelig for en som ikke har mistet evnen til å føle”.

”Smerte er ubehagelig, ingen tvil om det. Jeg opplever det aldri uten mer eller mindre ubehag. Men den som lever lengst er mest utsatt for det. Det De kaller å dø er simpelthen den siste smerten—det å dø eksisterer egentlig ikke. La oss si, for å eksemplifisere, at jeg forsøker å rømme. De tar frem revolveren som De så taktfullt skjuler i fanget, og——”

Generalen rødmet som en liten jente, så humret han og viste frem de skinnende tennene; han skakket litt på sitt pene hode og sa ingenting. Spionen fortsatte: ”De skyter, og jeg har noe i magen som jeg ikke svelget. Jeg faller, men er ikke død. Etter en halv time med smerter er jeg død. Men på hvilket som helst tidspunkt i løpet av den tiden var jeg enten død eller levende. Det er ingen mellomting.

Når jeg skal henges i morgen, vil det være noenlunde det samme; når jeg er bevisst, er jeg i live; når død, ubevisst. Det virker som naturen har innrettet det hele helt og holdent til min fordel—slik jeg ville innrettet det selv. Det er så enkelt”, la han til med et smil, ”at det virker nesten ikke umaken verdt å bli hengt i det hele tatt”.

Da han var ferdig med sine betraktninger, var det lenge stille. Generalen satt uttrykksløst og så inn i ansiktet på mannen, men det virket ikke som han hadde fått med seg det som hadde blitt sagt. Det var som om øynene hans holdt vakt over fangen, mens tankene hans konsentrerte seg om andre ting. Så tok han et langt, dypt åndedrag, og så grøsset han, som om

han hadde blitt vekket fra en forferdelig drøm; han utbrøt nesten uhørlig: ”Døden er skrekkelig!”—denne dødens budbringer.

”Den var skrekkelig for våre primitive forfedre”, sa spionen alvorlig, ”fordi de ikke var intelligente nok til å separere ideen om bevisstheten fra de fysiske manifestasjonene av disse ideene—slik en enda lavere form for intelligens, som apekatten, for eksempel, ikke er i stand til å forestille seg et hus uten beboere, og når den ser en liten hytte i ruiner, innbiller seg at beboeren er skadet. For oss er den skrekkelig fordi vi har arvet tilbøyeligheten til å tenke at det er slik, noe som forklarer våre ville og fantasifulle teorier når det gjelder forestillingen om en annen verden—slik stedsnavn er oppkalt etter legender og måten man bruker filosofien til å rettferdiggjøre grunnløse handlinger på. De kan få meg hengt, general, men der stopper ondskapen Deres; De kan ikke dømme meg til himmelen”.

Det virket ikke som generalen hadde hørt etter; spionens monolog hadde kun fått tankene til å vandre til et ukjent sted, men der fulgte de fritt sin egen vilje og nådde sine egne konklusjoner. Stormen var over, og noe av kveldens alvorstunge stemning hadde preget refleksjonene hans og gitt dem en dyster bismak av overnaturlig gru. Kanskje det var et element av forutelse i det. ”Jeg ville ikke likt å dø”, sa han—”ikke i kveld”.

Han ble avbrutt—hvis han hadde til hensikt å si noe mer—av inntreden til en offiser i staben hans, kaptein Hasterlick, militærpolitisjefen. Han tok seg sammen; det fraværende blikket forsvant fra ansiktet hans.

”Kaptein”, sa han, og registrerte offiserens salutt, ”denne mannen er en yankeespion som ble tatt til fange innenfor våre linjer med avslørende papirer. Han har tilstått. Hvordan er været?”

”Stormen er over, sir, og månen skinner”.

”Godt; ta en rode, før ham umiddelbart til paradeplassen og skyt ham”.

Et skarpt skrik skjøt ut av spionen. Han kastet seg fremover, spente halsen, sperret opp øynene og knyttet nevene.

”For Guds skyld!” ropte han med en hes stemme, nesten utydelig; ”det kan De ikke mene! De har glemt—jeg skal ikke dø før i morgen tidlig”.

”Jeg har ikke sagt noe om i morgen tidlig”, svarte generalen kaldt; ”det var en antagelse fra Deres side. De skal dø nå”.

”Men, general, jeg ber Dem—jeg bønnfaller Dem, husker De ikke? Jeg skal henges! Det kommer til å ta tid å bygge galgen—to timer—en time. Spioner henges; jeg har rettigheter ifølge militær lov. For Guds skyld, general, tenk på hvor kort——”

”Kaptein, følg mine instruksjoner”.

Offiseren dro frem sverdet og låste blikket på fangen mens han pekte på utgangen til teltet. Fangen, som var likblek, nølte; offiseren tok tak i kragen og dyttet ham forsiktig fremover. Idet han nærmet seg teltpålen, bykset den desperate mannen mot den med katteaktig smidighet og grep fatt i håndtaket til bowiekniven, dro den løs fra sliren, skubbet kapteinen til side og kastet seg mot generalen i vilt raseri, slengte ham i bakken og tumlet over ham der han lå. Bordet veltet, lyset slukket og de kjempet blindt i mørket. Militærpolitijefen hastet til for å hjelpe sin overordnede offiser og kastet seg over de stridende skikkelsene. Forbannelser og utydelige rop av sinne og smerte kom fra virvaret av armer og ben; teltet raste ned over dem, og under dets besværlige folder fortsatte striden. Menig Tassman, som returnerte fra sitt ærend, forstod omtrent hva som var på ferde og kastet fra seg riflen for å få et tilfeldig tak i den livlige teltduken; han prøvde forgjeves å dra den vekk; vakten, som gikk rastløst frem og tilbake og ikke våget å forlate sin post, selv om himmelen skulle falle ned, fyrte av våpenet sitt. Smellet varslet leiren; langtrukne trommevirvler satte i gang, og signalhornene blåste til samling, noe som fremkalte en strøm av halvkledde menn i måneskinnet; de kledde på seg mens de sprang og stilte seg opp på rekke til de bryske kommandoene fra offiserene. Dette var utmerket; ved å stå på rekke var mennene under kontroll; de stod bevæpnet mens generalens stab og mennene i hans følge brakte orden i kaoset ved å løfte av det kollapsede teltet og skille aktørene, som blødde og var tomme for pust etter den uvanlige striden.

Tom for pust var definitivt en; kapteinen var død; skaftet på bowiekniven stakk ut av halsen, og det hadde blitt presset opp under haken helt til den skarpe enden hadde kilt seg fast i vinkel mot kjeven, og hånden som hadde utført gjerningen, hadde ikke vært i stand til å fjerne våpenet. Den døde mannen hadde sverdet i hånden; styrken på det stramme grepet var overnaturlig. Klingen var full av røde striper, helt ned til skaftet.

Generalen ble hjulpet opp på bena, men sank ned på jorden igjen med et stønn og besvimte. I tillegg til skrammene hadde han to sverdstikk—et gjennom låret og det andre gjennom skulderen.

Spionen hadde tatt minst skade. Bortsett fra en brukket høyre arm, var skadene noe han kunne pådratt seg i en helt vanlig nevekamp. Men han var fortumlet, og det virket ikke som han hadde fått med seg hva som hadde skjedd. Han vek unna de som prøvde å passe på ham, krøp sammen på bakken og ytret ubegripelige protester. Ansiktet hans, som var opphovnet etter slag og farget av blod, var likevel hvitt under det rufsete håret—hvitt som et lik.

”Mannen er ikke gal”, sa militærlegen som svar på et spørsmål; ”han lider av sjokk. Hvem og hva er han?”

Menig Tassman begynte å forklare. Dette var hans livs sjanse; han utelot ingenting som på noen som helst måte kunne fremheve hans egen viktige rolle i kveldens begivenheter. Da han hadde fortalt historien og var klar til å fortelle den på nytt, var det ingen som brydde seg.

Generalen kom nå til bevissthet igjen. Han løftet seg opp på albuen, kikket seg rundt, og da han så spionen sitte sammenkrøket ved leirbålet, bevoktet, sa han simpelthen:—

”Før ham bort til paradeplassen og skyt ham”.

”Generalen er forvirret”, sa en offiser som stod i nærheten.

”Generalen er ikke forvirret”, sa adjutantgeneralen. ”Jeg har en skriftlig beskjed fra ham angående denne saken; han hadde gitt den samme ordren til Hasterlick”—sa han, med en håndbevegelse i retning den døde militærpolitisjefen—”og visst pokker skal den utføres!”

Ti minutter senere, der han lå på kne i måneskinnet og bønnfalte og bablet usammenhengende for sitt liv, ble sersjant Parker Adderson fra den føderale hæren, en filosof og vittig mann, skutt til døde av tjue menn. General Clavering lå hvit og stille i den røde gløden fra leirbålet, og idet smellet fra skuddsalven ga gjenklang i midnattens bitende vinterluft, åpnet han sine store blå øyne, så fornøyd på dem rundt seg og sa: ”Så stille det er!”

Militærlegen kikket alvorlig og megetsigende på adjutantgeneralen. Pasientens øyne lukket seg sakte, og slik lå han noen øyeblikk; så bredde et smil av velvære seg i ansiktet hans, han sa vagt: ”Jeg antar at dette må være døden”, og slik sovnet han inn.

Kommentardel

1. Forfatter og tekstvalg

Ambrose Bierce (1842-1914?) var en amerikansk forfatter, journalist og satiriker. I løpet av sin samtid var han mest kjent som en meget krass kritiker av litterære verker og personligheter, noe som bidro til å gi ham kallenavnet "Bitter Bierce" (NAAL 2008, 1475). Det var få som levde opp til Bierces høye standarder for god litteratur. Under hans levetid ble han totalt oversett som skjønnlitterær forfatter, men som satiriker og journalist var han en av Amerikas mest kjente (Davidson 1982, 1). Bierce var 19 år gammel da han vervet seg til nordstatenes hær under den amerikanske borgerkrigen (1861-65), og erfaringene fra årene i militæret ble kilden til hans mest kjente noveller som for eksempel "An Occurrence at Owl Creek Bridge" (heretter forkortet til "OaOCB") og "Chickamauga" (NAAL 2008, 1476). Fra Bierces novellesamling *In the Midst of Life: Tales of Soldiers and Civilians* har jeg valgt novellene "A Horseman in the Sky" (heretter forkortet til "HiS"), "OaOCB" og "Parker Adderson, Philosopher" (heretter forkortet til "PA"). Novellesamlingen ble utgitt i 1891 og består av totalt 26 noveller som er uavhengig av hverandre når det gjelder plott og karakterer. De tar for seg bruddstykker av livene til soldater og sivile under den amerikanske borgerkrigen. Jeg valgte "OaOCB" og "HiS" fordi de er veldig gode eksempler på Bierces stil, som jeg skal forklare i nærmere detalj i kapittel 5 av denne oppgaven. "PA" skiller seg ut fra Bierces andre noveller, siden den har forholdsvis mye dialog og dermed ga andre type utfordringer.

Bakgrunnen for valget av tekst stammer fra våren 2012 da jeg hadde et sjangeremne som tok for seg amerikanske og engelske noveller, og jeg ble introdusert for Ambrose Bierces forfatterskap for første gang. Det var "OaOCB" som var den utvalgte novellen fra denne forfatteren, og noe av det første som slo meg, var hvor godt komponert novellen var. Den var eksemplarisk med tanke på hvordan sjangeren er kjent for å antyde, hvordan hvert ord er pinlig nøyaktig i forhold til helheten og hvordan slutten byr på en overraskende åpenbaring. Da tiden hadde kommet for å velge forfatter og tekst til masteroppgaven, var jeg spent på hvordan jeg skulle klare å bevare Bierces særegne stil i oversettelsene. Noe som kjennetegner den er de lange, kompliserte setningsstrukturene, de detaljerte beskrivelsene av

natur, karakterer og situasjoner, og generelt sett hans impresjonistiske stil, spesielt når det gjelder protagonistenes sanseinntrykk.

2. Å oversette en historisk tekst

Novellene jeg har valgt å oversette ble skrevet på slutten av 1800-tallet. Det ga et dilemma angående hvilket stilnivå jeg skulle legge meg på; balansegangen mellom et for moderne eller gammelmodig språk er hårfn. Annie Brisset nevner problemstillingen rundt å oversette en tekst som har en betydelig temporal avstand til vår tid:

Should the translator re-create the feeling of the time period of the text for the contemporary reader? Or, conversely, should the archaic form of the language be modernized to make the text more accessible to the contemporary reader? Should Dante, Shakespeare, Cervantes, or Chaucer be translated into archaic language? Should Cicero's style be rendered by the style of a well-known politician of modern times?

(Brisset 2000, 338)

I f.eks. "PA" er ikke foranstilte pronomener og valget av tiltaleformer kun knyttet til å markere forholdet mellom Parker Adderson og general Clavering (drøfting i kapittel 5); de fungerer også som tidsmarkører i teksten. Hovedmålet mitt med oversettelsene var å oversette til moderne norsk, men å likevel ha enkelte tidsmarkører som gjør leseren av målteksten (MT) bevisst på at det er en betydelig temporal distanse mellom kildeteksten (KT) og MT. Jeg ville ikke skape en slags museumsgjenstand heller ved å anvende norske ord med en sterk dansk innflytelse, som f.eks. "eder", "nu", "efter", osv. Det er som Trond Winje skriver:

"Balansegangen mellom modernitet og et ordvalg som gir assosiasjoner bakover til den tid verket stammer fra, er følsom" (Winje 1991, 67). Tiltaleformer som "De" og "Dem" er nok kun å finne i brevform i moderne norsk, men som tidsmarkører i oversettelsene er de meget nyttige. Derfor valgte jeg å anvende dem i både "PA" og "HiS"; i "OaOCB" er det ingen dialoger hvor tiltaleformer blir brukt. Bierces novellesamling kom ut i 1891, og for å gi en god pekepinn på det norske skriftspråket på denne tiden kan jeg vise til følgende passasje fra Hamsuns roman *Sult*, som ble utgitt i 1890: "Jeg skal lese den, sa han og tok den. Anstrengelsen koster Dem visst alt De skriver; men De er så altfor heftig. Når De bare kunne være litt besindigere!" (Hamsun 1890/2007, 81).

Det er nesten ingen arkaiske ord i Bierces noveller. De få jeg fant er i "HiS", hvor han bruker "whence", "whither" og "thence". Her er et eksempel fra "HiS": "(...) and whence came and whither went the waters of the stream (...)" (Bierce 1893, 16). Jeg kunne ha oversatt "whence" så direkte som mulig og brukt "hvorfra", men jeg valgte isteden "fra hvor". "Whither" oversatte jeg direkte til "hvor hen", og setningen får da litt av den samme gjentakende effekten og rytmen til originalen: "(...) og fra hvor kom og hvor hen endte vannene til elven (...)". "Thence" valgte jeg å ikke beholde i oversettelsen: "(...) and of distant hills hardly less blue thence to the tops of the trees at its base" (Bierce 1893, 22). Dette oversatte jeg til følgende: "(...) og det var knapt nok mindre blått over de fjerntliggende bakkene som over tretoppene ved foten av den". Jeg mener at "thence" ikke har noen sentral eller viktig rolle i den engelske setningen, slik at det er fullt forsvarlig å ikke oversette ordet.

Det var også viktig for meg å ikke gjøre tekstene for moderne. Jeg kan vise til et par eksempler i "HiS". Carter Druse innser at han må skyte hesterytteren, for hvis han forsøker å varsle ham, ville dette "sende ham av gårde i all hast med fatale meldinger til leiren sin". Her skrev jeg først "nyheter" for det engelske "news", men jeg syntes det hadde for moderne konnotasjoner, og i tillegg gir det for tette assosiasjoner til avisnyheter eller kommersielle nyheter, så jeg tenkte derfor at i et historisk og militært miljø ville "meldinger" eller "beskjeder" passe bedre, og jeg valgte førstnevnte. Videre ble det for moderne når jeg skrev at den nysgjerrige offiseren, som så hesterytteren på himmelen, "returnerte" til leiren sin. Her passet det bedre med "gikk" eller "vendte" tilbake og jeg valgte "gikk". I "PA" spør general Clavering: "Have you any arrangements of your own that you wish to make?" (Bierce 1893, 134). I førsteutkastet mitt skrev jeg: "Har du noen egne forberedelser du ønsker å få på plass?"; hvor "få på plass" blir et for moderne uttrykk, så derfor valgte jeg "har De noen egne ønsker til forberedelsene?"

I "OaOCB" fungerer "herremenn" og "hvilket" som to tidsmarkører. Først vurderte jeg å skrive "gentleman", siden ordet har blitt naturalisert i det norske språket, noe et søk i språkrådets sider vitner om (Språkrådet & UIO n.d.). Jeg syntes det passet bedre med "herremenn". Selv om det har gått ut på dato i norsk skriftspråk, er det med på å plassere teksten i tid og det gir de samme assosiasjonene som det engelske "gentleman". "Hvilket" er et spørrende pronomen som sjelden anvendes i moderne norsk, men i oversettelsen fungerer det godt som en temporal påminnelse om avstanden mellom KT og MT. Jeg brukte det til å oversette følgende: "(...) had prevented him from taking service with the gallant army which had fought the disastrous campaigns ending with the fall of Corinth (...)" (Bierce 1893, 29).

Min oversettelse: "(...) hadde hindret ham fra å tjenestegjøre i den tapre hæren som hadde kjempet i det katastrofale felttoget, hvilket endte med tapet av Corinth (...)". Jeg brukte først og fremst "hvilket" som en tidsmarkør, men det hjalp også til med å unngå en repetisjon av "som": "(...) som hadde kjempet i det katastrofale felttoget som endte med (...)". "Hvilket" har den samme funksjonen til "som" i denne setningen; det referer tilbake til "felttoget" og fungerer som en utfylling eller tillegg til ordet.

3. Oversettelsesstrategi – lojalitet mot leseren eller forfatteren?

Da jeg først begynte å oversette Bierce, var strategien min å være mest mulig lojal mot forfatteren. Det var viktig for meg at hans stil ble overført fra engelsk til norsk, slik at norske lesere ble kjent med forfatterens håndverk på den samme måten som jeg hadde blitt det. Oversettelsen skulle ha den samme effekten på leseren av min tekst som jeg fikk av originalen, det vil si "creating in the reader something of the same mood as was conveyed by the original" (Nida 2000, 154). Denne opprinnelige strategien resulterte i en meget krevende leseropplevelse da jeg var ferdig med førsteutkastene til spesielt "OaOCB" og "HiS". "PA" hadde mye dialog og bød derfor ikke på de samme oversettelsesproblemene som de to førstnevnte. De lange setningskonstruksjonene til Bierce som er fullstappet med informasjon, men som likevel flyter på en god måte, ble i mine oversettelser litt oppstykket og tunge. Dette skal jeg gå nærmere inn på i kapittelet viet til detaljerte beskrivelser og syntaks (kap. 5).

Det har eksistert et klassisk skille i oversettelsesteorien mellom "ord-for-ord" og "fri" oversettelse, slik Nida (2000, 153) skriver: "Traditionally, we have tended to think in terms of free or paraphrastic translations as contrasted with close or literal ones". Utgangspunktet mitt da jeg skrev førsteutkastene til oversettelsene mine var å fokusere på "ord-for-ord", men jeg fant vel ut ganske tidlig at en gyllen middelvei var det beste. Ved å lese Eugene Nida fant jeg en stemme som kunne sette ord på problemstillingene jeg møtte i oversettelsene. Jeg skal ikke komme med en lang utredning om Nidas teoretiske synspunkter, men det er i det minste viktig å forklare hans sentrale begreper som "formal equivalence" og "dynamic equivalence". "Formell ekvivalens" blir kort beskrevet som "closest possible match of form and content between ST and TT", og "dynamisk ekvivalens" defineres som "principle of equivalence of effect on reader of TT" (Hatim and Mason 1990, 7). "ST" betyr "source text" og "TT" står

for "target text". I Nidas dynamiske ekvivalens er det et prinsipp om å oppnå "equivalent effect" i oversettelsen fra kildetekst (KT) til måltekst (MT). Han skriver at her er ikke målet å matche "the receptor-language message with the source-language message", men at "the relationship between receptor and message should be substantially the same as that which existed between the original receptors and the message" (Nida 2000, 156). Videre er målet med denne strategien "a complete naturalness of expression", og her insisterer han på at leseren av MT ikke behøver å "understand the cultural patterns of the source language context in order to comprehend the message" (Nida 2000, 156). Formell og dynamisk ekvivalens skal ikke tolkes som to ytterpunkter, men heller som to strategier som ofte overlapper hverandre i oversettelsesprosessen. Det varierer når det passer best å fokusere på formell ekvivalens, og når det passer best med dynamisk. Formell ekvivalens passer godt når man skal gjengi nøyaktig hva som står i et dokument eller en artikkel, som f.eks. i et diplomatisk dokument eller i en pedagogisk språktekst. Hatim og Mason beskriver strategien slik: "Formal equivalence is, in other words, a means of providing some degree of insight into the lexical, grammatical or structural form of a source text" (Hatim and Mason 1990, 7).

Nidas formelle ekvivalens gir en god pekepinn på hva min strategi, eller min tilnærmingstype til oversettelsene av Bierces noveller, har vært. Bierces skrivemåte kan oppfattes som tung, og det er en stil med mye motstand. De lange setningskonstruksjonene hans inneholder mye informasjon, og som leser må man derfor være konsentrert for å få med seg alle detaljene han gir. Det har stort sett vært vanskelig å fjerne informasjon fra setningene fordi den har vært viktig for helheten, og å dele opp setningene i mindre enheter ville fjernet et sentralt stilistisk grep fra Bierces side. Derfor måtte jeg hele tiden vurdere underveis hva som passet best mellom dynamisk og formell ekvivalens. For noen setninger måtte jeg tenke på om formell ekvivalens ga en for tung setningsstruktur, og om det heller passet bedre å fokusere på kommunikasjon med leseren og dynamisk ekvivalens. Hvis oversettelsene mine var veldig lojale mot den originale setningsstrukturen, men ga et innhold som ikke ga mening for leseren, ville formell ekvivalens være et galt valg som oversettelsesstrategi. E. E. Milligan (1957) kommer med et godt argument når han skriver "unless a translation communicates, i.e. makes sense to the receptor, it has not justified its existence (Nida 2000, 159).

Som jeg nevnte innledningsvis i dette kapittelet, ville jeg være mest mulig lojal mot forfatteren, samtidig som jeg ville at leseren av mine oversettelser skulle oppleve samme lesererfaring som jeg hadde av originalene. Disse to hensynene beskriver Campbell (1789) slik: "Closely related to the requirement of sensitivity to the style of the original is the need for a "natural and easy" form of expression in the language into which one is translating"

(Nida 2000, 159). Dette resulterer i utgangspunktet i en konflikt mellom formell og dynamisk ekvivalens. Men, som tidligere nevnt, er det ikke nødvendigvis slik. Disse strategiene overlapper hverandre, og oversettelsesstrategien min kan dermed sies å være en kombinasjon av disse. Det har selvfølgelig vært opp til meg å tolke når det ene fokuset har passet bedre enn det andre, når det kommer til hver enkelt setning eller hele avsnitt i Bierces noveller. Det blir som Nida skriver: "One must not imagine that the process of translation can avoid a certain degree of interpretation by the translator" (Nida 2000, 153). Totalt sett passer kanskje min oversettelsesstrategi best under formell ekvivalens, men jeg har også sett det som nødvendig å ta i bruk en kompenseringstrategi, hvor jeg enkelte steder i teksten må tenke mest på leseren; hvor jeg har glattet ut motstanden i Bierces tekst for å oppnå bedre kommunikasjon.

Det er viktig å ha strategier i en oversettelsesprosess, men i forhold til litterær oversettelse mener jeg at en av de viktigste faktorene er hvordan oversetteren har tolket originalen. Dette gjelder kanskje spesielt i novellesjangeren hvor antydninger og en økonomisk/minimal måte å skrive på, av hensyn til størrelsen på formatet/sjangeren, spiller en meget stor rolle, som Suzanne Ferguson påpeker: "the "best" short stories gives us a sense of the inevitability of each sentence and persuade us that they are as complete as possible, that any addition or deletion would destroy their aesthetic wholeness" (Ferguson 1994, 219). Det blir dermed et stort fokus på ordvalg, og om de gjenskaper det som ble ment eller antydnet i originalen. Jeg forsøkte uansett strategi, å aldri miste forfatteren ut av syne, slik John Dryden skriver: "Translation with Latitude, where the Author is kept in view by the Translator, so as never to be lost, but his words are not so strictly follow'd as his sense (...)" (Dryden 2000, 38). Jeg skal gå nærmere i detalj på alt dette i kapittelet om detaljerte beskrivelser og en komplisert syntaks, og det kommer da klarere frem hva jeg mener med at jeg har tenkt på både dynamisk og formell ekvivalens, og i tillegg på en kompenseringstrategi.

4. Intertekstualitet

I både "HiS" og "OaOCB" har man eksempler på intertekstualitet. For en definisjon av begrepet søkte jeg i nettutgaven av *Store Norske Leksikon*:

Intertekstualitet, begrep i litteraturvitenskapen som viser til at en tekst må forstås som et sted der tekster krysser hverandre, slik at det i en tekst alltid finnes elementer (sitater, allusjoner, lån) fra andre tekster. Intertekstualiteten forklares ofte med at tekster er å oppfatte som en sitat-mosaikk eller som en vev av mange tekster. Intertekstualitet viser ikke til påvirkning eller lån i tradisjonell forstand, men snarere til det uunngåelige i at tekster forholder seg til andre tekster, og til den meningsproduksjon som dermed oppstår.
(Store Norske Leksikon n.d.)

I "HiS" står Carter Druse overfor dilemmaet om han skal skyte hesterytteren eller ikke. Dette gir ham så store sjelekvaler at han er nær ved å besvime, men til slutt seirer plikten og Druse er kald og rolig: "the spirit had said to the body: "Peace, be still". He fired" (Bierce 1893, 22). "Peace, be still" er en allusjon til det nye testamentet (NT), fra Markusevangeliet, kapittel 4, vers 35-41. Slik står det skrevet i *King James Bible* fra 1611: "And he arose, and rebuked the wind, and said unto the sea, Peace, be still. And the wind ceased, and there was a great calm" (The Official King James Bible Online 2007). Det virker som det er denne bibelversjonen Bierce alluderer til siden det er samme tegnsetting i "HiS". Jeg søkte på *Bibel.no* for å finne ut hva som stod i de norske oversettelsene. Sitatet Bierce bruker er fra en hendelse kjent som "Jesus stiller stormen", og i den norske nyoversettelsen fra 2011 står det: "Da reiste han seg, truet vinden og sa til sjøen: "Stille! Vær rolig!" Vinden la seg, og det ble blikk stille" (Bibel.no n.d.). I bibelen fra 1930 står det "Ti, vær stille!", mens i versjonene fra 1978 og 85 finner man det samme som i 2011-versjonen. Jeg syntes sitatet passet veldig godt til Bierces novelle på engelsk, mens på norsk blir det litt kunstig pga. interjeksjonene. Druses sinnsstemning blir på en flott måte oppsummert i originalen med sitatet "Peace, be still": "He was calm now (...) his nerves were as tranquil as a sleeping babe's; his breathing, until suspended in the act of taking aim, was regular and slow (Bierce 1893, 21). Her merker man hvordan Druse roer seg ned før han skal fyre av. På den andre siden blir interjeksjonene i oversettelsen litt merkelige fordi man ser for seg at Druse roper ut disse ordene i tankene sine, men jeg syntes likevel det var viktig å beholde bibelreferansen fordi det fungerer som en fin sammenligning mellom hvordan Jesus stiller stormen og hvordan Druse stiller sin indre

konflikt og ”storm”. Sitatet er også så kort og bestemt, og passer dermed veldig godt som den siste tanken Druse har før han skyter.

I ”OaOCB” er ”unsteadfast footing” en allusjon til Shakespeares *Henry IV*. Peyton Farquhar står på den provisoriske plattformen på Owl Creek bro med renneløkken rundt halsen og venter på signalet som gjør at han faller ned: ”At a signal from the former, the latter would step aside, the plank would tilt and the condemned man go down between two ties. The arrangement commanded itself to his judgement as simple and effective. His face had not been covered nor his eyes bandaged. He looked a moment at his 'unsteadfast footing,' then let his gaze wander (...)” (Bierce 1893, 27-28). I Shakespeares skuespill er det karakteren ”Earl of Worcester” som uttaler ”unsteadfast footing” (Shakespeare (1623/1994), 421):

Peace, cousin, say no more:
And now I will unclasp a secret book,
And to your quick-conceiving discontents
I'll read you matter deep and dangerous;
As full of peril and adventurous spirit
As to o'er-walk a current roaring loud
On the unsteadfast footing of a spear
(Akt 1, scene 3, linjer 155-209)

I oversettelsen valgte jeg å fjerne hermetegnene fordi intertekstualiteten gjelder mellom to engelske litterære verk. Det virker som Bierce bruker sitatet for å fremheve hvor ustødig Farquhars fotfeste er; like ustødig som om man skulle balansert på et spyd, for å bruke Shakespeare-referansen ovenfor. Det hadde vært merkelig å bevare hermetegnene og f.eks. skapt en lignende intertekstualitet mellom min oversettelse av Bierce og en Shakespeare-oversettelse av Edvard Hoem. Jeg valgte derfor å normalisere sitatet til moderne norsk og skrev: ”Han så et øyeblikk på sitt ustødige fotfeste”.

5. Bieres stil: detaljerte beskrivelser og en komplisert syntaks

Bieres stil har mange likheter med den litterære og kunstneriske bevegelsen "impresjonisme". Suzanne Ferguson (1994, 220 & 226) skriver at:

From Flaubert forward, impressionist fiction foregrounds style in the emphasis on rhythmic prose, exact diction, and a high reliance on figures, particularly simile and metaphor. The author may disappear as commentator on the action (...) presenting the entire narrative from a point of view within the story, that of the characters' subjective experience of events, their "impressions", by using either first-person narrative or the Jamesian "method of the central intelligence" (...) but he (the author) calls attention to himself through the special "signature" of his style.

Bieres noveller kjennetegnes blant annet av hans meget detaljerte beskrivelser, først og fremst av landskap, men også av situasjoner, karakterenes utseende og deres indre tankeverden og subjektive erfaringer. Spesielt to av novellene jeg har valgt å oversette, "HiS" og "OaOCB", varierer distansen til handlingen ved å bytte mellom det umiddelbare, som blir beskrevet gjennom protagonistens sanseinntrykk, og den allvitende, upersonlige og nøkterne tredjepersons fortellerstemmen, som ser situasjonene utenfra og som først og fremst kommer med beskrivelser, som for eksempel den utrolig formelle beskrivelse av en summarisk henrettelse som forberedes i "OaOCB" (Davidson 1984, 22). Her er et eksempel på denne fortellerstemmen fra "HiS", som gir en meget detaljert beskrivelse av landskapet. Det er en militær presisjon i språket, eller "exact diction", som nevnt ovenfor:

The clump of laurel in which the criminal lay was in the angle of a road, which, after ascending, southward, a steep acclivity to that point, turned sharply to the west, running along the summit for perhaps one hundred yards. There it turned southward again and went zigzagging downward through the forest. At the salient of that second angle was a large flat rock, jutting out from the ridge to the northward, overlooking the deep valley from which the road ascended. The rock capped a high cliff; a stone dropped from its outer edge would have fallen sheer downward one thousand feet to the tops of the pines. The angle where the soldier lay was on another spur of the same cliff.

(Bierce 1893, 15)

Selv om det er mye informasjon i setningene, klarer Bierce å opprettholde en fin flyt, eller "rhythmic prose", takket være det engelske språkets utnyttelse av partisipper i infinitte

leddsetninger. Disse partisippene bidrar også til å gjøre engelsk til et veldig elastisk språk. I tekstutdraget er det ”-ing-partisippen” som opprettholder flyten: ”running along the summit”, ”jutting out from the ridge” og ”overlooking the deep valley”. Jeg oversatte den første setningen slik: ”Laurbærklyngen, som den skyldige lå i, var ved svingen til en vei, som etter å stige sørover i en steil motbakke, dreide skarpt mot vest og fortsatte langs fjelltoppen omtrent hundre meter”. For å unngå at den skulle bli for oppstykket, utelot jeg informasjon, som f.eks. ”to that point”, og glattet ut den engelske versjonen. Den engelske relativsetningen ”which, after ascending, southward, a steep acclivity to that point”, har blitt endret til ”som etter å stige sørover i en steil motbakke”. Dette gjør setningen mer leservennlig på norsk enn hvis man hadde skrevet f.eks.: ”som, etter å stige sørover, i en steil motbakke ved det punktet”. Man kunne også ha stykket opp setningen enda mer for å være mest mulig tro mot originalen. Men der hvor Bierce har brukt hele tre komma, valgt jeg ingen. Jeg mener dette er en leservennlig strategi, spesielt når man vurderer hele avsnittet sett under ett, hvor det er mange komma og leddsetninger som brukes. I dette tilfellet fokuserte jeg på å oppnå dynamisk ekvivalens med leseren av min oversettelse.

Den tredje setningen i tekstutdraget ovenfor var utfordrende pga. to leddsetninger som innledes med -ing-partisipp av verbet: ”jutting” og ”overlooking”. Siden vi ikke har noe tilsvarende på norsk, valgte jeg å bruke subjunksjonen og det relative pronomenet ”som” til å innlede den første leddsetningen: ”Ved fremspringet til den andre svingen var det en stor, flat klippe som stakk ut fra fjellryggen i retning nord; den skuet over den dype dalen fra der veien steg oppover”. Jeg ville unngå å bruke ”som” to ganger, spesielt siden det ble anvendt i den første setningen: ”som den skyldige lå i” og ”som etter å stige sørover”. Derfor valgte jeg å bruke semikolon istedenfor: ”(...) i retning nord; den skuet over (...)”. Dette alternativet anvendte jeg også andre steder i oversettelsene, fordi hvis jeg bruker ”som” for ofte, resulterer det i en oppramsende effekt, noe som ville forringe Bierces stil. Det er uansett hendig å ha tre forskjellige kompensasjonsstrategier som erstatning for de infinitte partisippformene på engelsk. Strategiene jeg tenker på er bruken av subjunksjonen ”som”, eller å erstatte en subjunksjon med semikolon eller å bruke ”hvilket”, for å oppnå variasjon i oversettelsene.

En annen utfordring med tekstutdraget ovenfor var å oversette fjellformasjonene. I originalen bruker Bierce ”large flat rock”, ”cliff”, ”ridge” og ”spur”. Spesielt ”rock” er vanskelig å oversette til norsk fordi det er så generelt på engelsk og kan brukes som et overordnet begrep om flere type fjellformasjoner. Det er også et størrelshierarki å tenke på. ”Ridge” mener jeg er den største formasjonen og oversatte det med ”fjellryggen”; så kommer

”cliff” som er oversatt til ”fjellskrenten”. På toppen av denne lange og bratte fjellskrenten ser man ”the large flat rock”, som jeg oversatte til ”stor, flat klippe”. Jeg kunne oversatt ”rock” med ”fjellmasse”, men jeg syntes ordet ble for lite spesifikt, og at det ble vanskeligere for leseren å se for seg denne fjellformasjonen. Hvis man setter inn ”fjellmassen” eller ”stenmassen” i oversettelsen, kan man se at det passer dårlig inn. ”Klippe” gir assosiasjoner til en skarp kant som befinner seg høyt oppe i fjellet, og det passer godt til teksten i og med at klippen stikker ut av fjellryggen. En fjellmasse som hadde stukket ut av fjellryggen hadde ikke passet like godt. Det hadde i hvert fall ikke blitt like spesifikt som mitt valg.

I ”OaOCB” bruker Bierce et helt avsnitt på å beskrive Payton Farquhars utseende:

The man who was engaged in being hanged was apparently about thirty-five years of age. He was a civilian, if one might judge from his dress, which was that of a planter. His features were good—a straight nose, firm mouth, broad forehead, from which his long, dark hair was combed straight back, falling behind his ears to the collar of his well-fitting frock coat. He wore a moustache and pointed beard, but no whiskers; his eyes were large and dark grey and had a kindly expression which one would hardly have expected in one whose neck was in the hemp. Evidently this was no vulgar assassin. The liberal military code makes provision for hanging many kinds of people, and gentlemen are not excluded.

(Bierce 1893, 27)

I den første setningen valgte jeg å glatte ut det noe uvanlige ”(t)he man who was engaged in being hanged”. Jeg forsøkte å bevare den nøkterne, kalde og objektive uttrykksmåten med alternativer som ”mannen som var beskjeftiget med/opptatt med/involvert i å bli hengt”, men jeg syntes ingen av dem klarte å gjenskape den passive formen fra originalen. Valget mitt falt derfor på ”(m)annen som var i ferd med å bli hengt”. Den passive konstruksjonen blir gjenskapt, og det samme blir maktesløsheten til Farquhar og umenneskeliggjøringen av ham og hans død. Uttrykket har likevel blitt normalisert, og det er noe uvanlig med det engelske som ikke har blitt bevart.

I den andre setningen har jeg forandret tema/rema-strukturen for å unngå en oppstykket setning: ”Etter klærne å dømme var han en sivilist, fordi han var kledd som en plantasjeier”. Temaet i originalen er mannen som skal bli hengt, men i min oversettelse er det isteden klærne som er det innledende fokuset. Hvis man ser på hele avsnittet, legger man merke til at Bierce har valgt å starte flere av setningene med fokus på den så langt ukjente mannen: ”The man”, ”He was”, ”His features” og ”He wore”. I akkurat ovennevnte setning brøt jeg med denne helhetlige gjentakelsen i avsnittet, men en alternativ løsning hvor man hadde vært tro mot originalen ville ikke sett bra ut: ”Han var en sivilist, hvis man dømte ut ifra klærne, som

lignet de til en plantasjeier”. Det står ikke ”looked like” i originalen, men det engelske ”which was that of a planter” er vanskelig å oversette til norsk, spesielt når det er plassert til slutt i setningen. Jeg unngikk denne problemstillingen ved å stokke om på setningen, og jeg skapte dermed en bedre flyt enn alternativene ville gjort.

En annen utfordring i avsnittet var å oversette ”whose neck was in the hemp”, hvor ”hemp” refererer til både ”galgen” og ”tauets som brukes ved henging” (Ordnett.no n.d.). En tilsvarende assosiasjon på norsk er ”renneløkke”, som bl.a. henviser til knuten man bruker ved henging. Løsningen ble: ”(...) noe man knapt nok hadde forventet av en som hadde en renneløkke rundt halsen”. I originalen er det en sterkere konnotasjon til døden og henging, og jeg kunne ha lagt til et forklarende tillegg, som f.eks. ”(...) en renneløkke rundt halsen og var døden nær”. Men siden avsnittet starter med ”mannen som var i ferd med å bli hengt”, mente jeg det var uproblematisk for leseren av min oversettelse å koble ”henging” og ”renneløkke” til ”døden”. Ved å kun bruke ”renneløkken” har jeg bevart det som, ifølge Berman, var ”folded” i originalen; det vil si å gjenskape et ord som har visse assosiasjoner, og jeg har unngått å ”unfolde”; det vil si å klargjøre og ekspandere et uttrykk med forklarende tillegg (Berman 2000, 282).

Jeg var også i tvil om hvordan jeg skulle oversette ”gentlemen” i dette avsnittet. Et søk i språkrådets bokmålsordbok viste at ”gentleman” er inkorporert i det norske språket, men ikke flertallsformen ”gentlemen” (Språkrådet & UIO n.d.). Jeg kunne ha skrevet det i entall i oversettelsen, slik at man får: ”(...) og en gentleman er intet unntak”. Entallsbruken referer generelt til alle ”gentlemen”, så en slik løsning kunne vært mulig, men jeg mente at dette ville gjort teksten for moderne. Jeg hadde derfor valget mellom de norske alternativene ”herremenn” eller ”stormenn”. Så spør det hvilke konnotasjoner er viktigst i denne sammenhengen. ”Herremann” gjenspeiler kanskje ”gentleman” best, siden man tenker på uttrykket ”å oppføre seg som en herre” (Språkrådet & UIO n.d.), men det kan også gi assosiasjoner til en velstående mann. ”Stormann” mener jeg kun reflekterer at personen er velstående, og selv om Peyton Farquhar er en velstående plantasjeier, passer ”herremenn” bedre fordi det representerer både personlighetstrekk og velstand.

Så langt har jeg vist eksempler på Bierces detaljerte beskrivelser av landskap og en karakter. Nå skal jeg vise et godt eksempel på en detaljert beskrivelse av en situasjon som oppstår i ”PA”, hvor protagonisten, Parker Adderson, desperat prøver å unnsnippe sin egen henrettelse og derfor ender opp i en vill kamp mot general Clavering og militærpolitisjefen Hasterlick:

As he approached the tent-pole the frantic man sprang to it, and, with cat-like agility, seized the handle of the bowie knife, plucked the weapon from the scabbard, and, thrusting the captain aside, leaped upon the general with the fury of a madman, hurling him to the ground and falling headlong upon him as he lay. The table was overturned, the candle extinguished, and they fought blindly in the darkness. The provost-marshal sprang to the assistance of his superior officer, and was himself prostrated upon the struggling forms. Curses and inarticulate cries of rage and pain came from the welter of limbs and bodies; the tent came down upon them, and beneath its hampering and enveloping folds the struggle went on.

(Bierce 1893, 138)

I den første setningen er det igjen bruken av partisipper i infinitte leddsetninger som gir den engelske teksten en god rytme, selv om det er en meget lang setning, eller periode, med femtiseks ord totalt. Finn-Erik Vinje skriver, som en del av sine ti språkvettregler, at ”en leservennlig periode har sjelden mer enn 22-25 ord” (Vinje 2009, 146). I et foredrag med tittelen ”Ugjennomsiktighet” forteller Thomas Lundbo kort om sin nyoversettelse av Balzacs *Far Goriot*. Noe av grunnen til nyoversettelsen var, ifølge Lundbo, at mye av Balzacs ”stilistiske egenart” hadde blitt visket ut i den siste oversettelsen av ham fordi den var ”så opptatt av å gjengi innholdet klart og elegant”, og at Balzacs ”snirklete og overlessede perioder” var delt opp i korte konsise setninger som sørget for at fremdriften i handlingen ikke bremses opp (Lundbo 2010). Flyten var rett og slett for bra og brøt dermed med Balzacs stilistiske intensjoner. Bierces setning/periode fra tekstutdraget har over det dobbelte av Vinjes anbefalte mengde. Men selv om setningen kanskje ikke er så leservennlig, og vurdert i tråd med Lundbos betraktninger, er det viktig å se forholdet mellom form og innhold i denne sammenhengen. I situasjonen som oppstår i tekstutdraget er det flere ting som skjer på en gang, og det er et fullstendig kaos vi som lesere blir introdusert for. Den lange setningskonstruksjonen passer til dette og er dermed et sentralt stilistisk grep fra Bierces side. Hvis man hadde delt opp tekstutdraget i kortere setninger med mange punktum, hadde det blitt en kunstig og hakkete representasjon av hendelsen. Hvis man også tenker på den temporale avstanden mellom fortelleren og det som blir fortalt, passer det godt med mye kommabruk og en lang setningskonstruksjon som gir effekten av at hendelsen skjer samtidig som det fortelles om den. Jeg ville derfor være tro mot originalen i dette tilfellet og prøvde etter beste evne å oppnå formell ekvivalens. Selv om Bierces periode er veldig lang, har han brukt –ed –og –ing-partisipper for å opprettholde et hurtig tempo og en god flyt i tekstutdraget. Jeg klarte å gjenskape dette i oversettelsen med en konsekvent bruk av preteritumsformen av verbet, mindre kommaer enn originalen og ved å endre informasjonsstrukturen på perioden:

Idet han nærmet seg teltpålen, bykset den desperate mannen mot den med katteaktig smidighet og grep fatt i håndtaket til bowiekniven, dro den løs fra sliren, skubbet kapteinen til side og kastet seg mot generalen i vilt raseri, slengte ham i bakken og tumlet over ham der han lå. Bordet veltet, lyset slukket og de kjempet blindt i mørket. Militærpolitijefen hastet til for å hjelpe sin overordnede offiser og kastet seg over de stridende skikkelsene. Forbannelser og utydelige rop av sinne og smerte kom fra virvaret av armer og ben; teltet raste ned over dem, og under dets besværlige folder fortsatte striden.

Jeg glattet ut deler av følgende setning fra originalen: "(...) the frantic man sprang to it, and, with cat-like agility (...)". På grunn av at norsk er et V2-språk, det vil si at verbet må komme som det andre leddet i en fortellende hovedsetning, må jeg plassere verbet "bykset" før objektet "den desperate mannen". Bierce senker rytmen på setningen ved å bruke to komma, men et tilsvarende forsøk på å bevare dette i oversettelsen, resulterer i en litt urytmisk leseropplevelse, og at tempoet sakner for mye i forhold til originalen: "(...) bykset den desperate mannen mot den, og, med katteaktig smidighet, grep han fatt i håndtaket til bowiekniven, dro den løs. (...)". Jeg valgte heller å fjerne kommaene, fordi perioden er uansett så lang at det er best å gjøre det man kan av små grep for å unngå at den blir for oppstykket. I oversettelsen av denne setningen har jeg hatt Merete Alfsens elegante beskrivelse i bakhodet: "oversetteren må lytte til setningsmusikken, så å si spille tekstens partitur, inklusive tegnsetting, på sitt eget språk, i en fremføring som yter originalen rettferdighet" (Alfsen 2004). Hovedfokuset i dette tilfellet har vært formell ekvivalens, men jeg har også i mindre grad tatt i bruk en kompensierungsstrategi: jeg har fjernet et par komma, fjernet en konjunksjon: "and, with cat-like..", forflyttet en konjunksjon: fra "(...) and, thrusting the captain aside, leaped upon (...)" til "(...) sliren, skubbet kapteinen til side og kastet seg mot generalen", og til slutt byttet om litt på ordstillingen, fra "the frantic man sprang to it" til "bykset den desperate mannen mot den".

Det er noe komisk med Bierces bruk av ord som "cat-like agility", "plucked", "falling headlong", "sprang to the assistance" og "welter of body and limbs" i denne kampscenen. I førsteutkastet mitt prøvde jeg å bruke de samme betydningene på norsk, som "falt hodestups" og "spratt til for å hjelpe". Det er vanskelig å vite om dette er et godt eksempel på svart humor fra Bierces side, eller om den komiske effekten er utilsiktet. Davidson skriver følgende om kampscenen: "The portrayal of the subsequent battle represents a brief exercise in Biercean black humor", og hun trekker fram dette som eksempel: "Curses and inarticulate cries of rage and pain came from the welter of limbs and bodies; the tent came down upon

them and beneath its hampering and enveloping folds the struggle went on (Davidson 1984, 68). Selv om denne kamps scenen skal være et eksempel på svart humor, valgte jeg likevel bort ”hodestups” og ”spratt til”. Man kan like fullt se komiske elementer i min oversettelse av denne scenen; jeg ville bare ikke gjøre den mer komisk enn originalen. Jeg valgte også å ikke bruke ”lemmer”, som en direkte oversettelse av ”limbs”. ”Lemmer” høres ikke bra ut på norsk, i hvert fall ikke i en skjønnlitterær tekst som denne. Det er vel mer dagligdags og normalisert i engelsk kultur enn i norsk. Derfor valgte jeg å bruke ”armer og ben”, noe jeg også gjorde i første avsnitt av ”HiS”. I første avsnitt, kapittel tre, i ”OaOCB”, ble ”body and limbs” kun oversatt til ”kroppen”.

Eksempler på detaljerte sanseinntrykk er Carter Druses og Peyton Farquhars opplevelser i henholdsvis ”HiS” og ”OaOCB”. Når man som leser får følelsen av å erfare disse sanseinntrykkene samtidig som protagonistene, er det fordi Bierce har skapt en informasjonsstruktur i de lange setningene som har den effekten at blikket fanger opp en ting om gangen. Inntrykkene er som et filmkamera, som fokuserer på små detaljer i en viss rekkefølge. Carter Druse, f.eks., ser først rytterstatuen på fjellskrenten, hvor ubevegelig den er og hvordan den minner han om en fabelaktig skulptur, så legger han merke til detaljene; den grå bekledningen, metallet på utrustningen og skaberakket, dyrets hud, våpenet, osv. Denne visuelle effekten og rekkefølgen på observasjonene ville jeg beholde i oversettelsen, og jeg mener da at det er et viktig stilmessig argument for å beholde Bierces lange og tunge setninger. Som tidligere nevnt, er det et tett forhold mellom form og innhold i Bierces stil, noe jeg ønsket å ivareta i oversettelsene. David Weimer skriver at mange av Bierces noveller er bygd opp rundt ”the arrested moment”, som han beskriver slik: ”Through the suspension of action, time, and—sometimes—probability, Bierce slows a character’s stream of consciousness to examine minutely that character’s reaction to a crucial experience” (Davidson 1984, 24). Jeg skal se på to utdrag fra ”HiS” og ”OaOCB” som er gode eksempler på det jeg har nevnt ovenfor, og Weimers ”arrested moment”. Her er et utdrag fra ”HiS”, når Druse ser ”rytterstatuen”:

His first feeling was a keen artistic delight. On a colossal pedestal, the cliff, motionless at the extreme edge of the capping rock and sharply outlined against the sky, was an equestrian statue of impressive dignity. The figure of the man sat the figure of the horse, straight and soldierly, but with the repose of a Grecian god carved in the marble which limits the suggestion of activity. The grey costume harmonised with its aerial background; the metal of accoutrement and caparison was softened and subdued by the shadow; the animal’s skin had no points of high light.

(Bierce 1893, 18)

Av hensyn til plass tar jeg kun med halvparten av beskrivelsen av rytterstatuen. Det er uansett nok å sette fokus på i det valgte tekstutdraget ovenfor. Siden norsk er et mer aktivt språk enn engelsk—vi liker verb og handling—og jeg hadde lyst til å unngå substantivsjuken mest mulig, valgte jeg å starte avsnittet med ”det første han følte” istedenfor ”hans første følelse”. Den andre setningen var veldig krevende å oversette. Det første forsøket mitt endte som følgende: ”På en kolossal pidestall, fjellskrenten, ubevegelig ytterst ved kanten, på toppen av klippen, i skarpt omriss mot himmelen stod en imponerende og edel rytterstatue”. Her kan man se at jeg har forsøkt å oppnå en formell ekvivalens ved å gjenskape originalens syntaks og tema/rema-struktur. Men jeg syntes det var noe oppstykket og hakkete over resultatet, fordi den rytmiske prosaen eller flyten til Bierce ikke har blitt gjenskapt. Jeg forsøkte derfor å anvende en kombinasjon av formell og dynamisk ekvivalens i dette tilfellet, og endte opp med dette: ”På fjellskrenten, en kolossal pidestall, i skarpt omriss mot himmelen, ytterst ved kanten på toppen av klippen stod en ubevegelig rytterstatue; den var fornem og imponerende”. Det viktigste grepet jeg gjorde for å bevare rytmen i setningen var at ”ytterst ved kanten på toppen av klippen” byttet plass med ”i skarpt omriss mot himmelen”. Jeg valgte også å starte med ”på fjellskrenten” istedenfor ”på en kolossal pidestall”, fordi det passet bedre i forhold til tyngden i setningen. Hvis man leser ovennevnte setning, ser man hva jeg tenker på: først får man ”på fjellskrenten”, så det litt tyngre ”en kolossal pidestall”, og så det enda tyngre ”i skarpt omriss mot himmelen” og til slutt det tyngste ”ytterst ved kanten på toppen av klippen stod en ubevegelig rytterstatue”. Resultatet blir at setningen får en fin oppbyggende effekt når man leser den, og den får også et filmatisert preg, som jeg nevnte tidligere. Jeg valgte å bruke semikolon til slutt i setningen, før ”den var fornem og imponerende”. Etter den tunge oppbyggende effekten, mente jeg det passet med den lille pausen som semikolonet gir, for så å komme med betraktningen ”den var fornem og imponerende”. Det jeg har gjort av grep i ovennevnte setning kan beskrives som et forsøk på dynamisk ekvivalens, men jeg mener likevel at det er spor av formell ekvivalens også. Jeg har vært tro mot forfatteren når det gjelder sanseinntrykkene, og selv om jeg har endret litt på rekkefølgen av informasjon, er likevel den filmatiske effekten bevart. Jeg mener også det er formell ekvivalens når man vurderer tyngden på hele setningen, som jeg har bevart, og at den samme mengden av informasjon er å finne i oversettelsen, som i originalen. Derfor mener jeg at man kan se en kombinasjon av oversettelsesstrategiene formell og dynamisk ekvivalens i dette eksempelet.

Man kan også se at jeg har flyttet ordet ”motionless” lengre bak i setningen, og har anvendt det som adjektiv for å beskrive en ”ubevegelig rytterstatue”. Det var vanskelig å oversette ”impressive dignity” direkte, og jeg ville ikke skrive ”en ubevegelig, fornem og imponerende rytterstatue”, fordi det ble litt tungt med tre adjektiver før substantivet. Jeg ville heller ikke skrive ”en rytterstatue med imponerende edelhet”, eventuelt ”imponerende ærbødighet”, fordi jeg syntes ikke i dette tilfellet at det passet å nominalisere adjektivet. Så jeg valgte til slutt å plassere de beskrivende adjektivene etter ”rytterstatue”, og brukte, som tidligere nevnt, semikolon og en kort setning til slutt: ”(...) ubevegelig rytterstatue; den var fornem og imponerende”.

Den tredje setningen i tekstutdraget er meget spesiell. Den starter med ”(t)he figure of the man sat the figure of the horse, straight and soldierly (...)”. Det virker som det er noe som mangler i starten av denne setningen. Jeg har sett i tre ulike versjoner av novellesamlingen, og i alle står det skrevet slik. Direkte oversatt blir den ”skikkelsen til mannen satt skikkelsen til hesten, rakt og soldatmessig (...)”. Slik originalen står virker det som det er hesten som sitter rakt og soldatmessig på mannen! Her var jeg ikke i tvil om at jeg måtte på en eller annen måte normalisere; et fokus på formell ekvivalens ville gitt leseren den samme forvirrede opplevelsen som jeg hadde fått, men dette hadde kun gitt et negativt fokus på meg som oversetter, med mindre leseren hadde vært spesielt interessert i denne gåten og oppsøkt originalen. Jeg kunne også gitt en forklaring i form av en fotnote, men jeg synes ikke det passer inn i en skjønnlitterær tekst. Jeg valgte derfor dynamisk ekvivalens og endte opp med: ”Skikkelsen bestod av en hest og en mann, som satt rakt og soldatmessig (...)”. Jeg valgte å plassere ”mann” før ”hest” i setningen, slik at man ikke får den samme forvirrede følelsen som originalen gir.

I den siste setningen i tekstutdraget kan man se at Bierce bruker semikolon til å binde hovedsetningene sammen istedenfor å stykke dem opp med punktum. Jeg har valgt å gjøre det samme for å bevare den samme rytmen. I den siste av disse setningene står det: the animal’s skin had no points of high light”. Da jeg søkte på ”high light” på *Ordnetts* sider fant jeg følgende definisjon: ”(Kunst) glanslys, *forklaring*: punkt i bildet der det er mest lys” (Ordnett.no n.d.). Først tenkte jeg å bruke ”dyrets hud hadde ingen punkter med glanslys”, men jeg syntes dette ble for teknisk og litt klønete i en skjønnlitterær tekst, så jeg valgte isteden ”dyrets hud glinset ikke”. ”Glinset ikke” passer i denne sammenhengen, fordi hovedpoenget er å få fram hvordan fargene er mørke og dempet, og hvordan de går i ett hos denne mystiske rytterstatuen, og ikke nøyaktig hvilken type lys vi har med å gjøre.

Før jeg skal vise et tekstutdrag av Peyton Farquhars sanseinntrykk, vil jeg presentere et lite utdrag til fra "HiS". Denne setningen byr på flere utfordringer: "Magnified by its lift against the sky and by the soldier's testifying sense of the formidableness of a near enemy, the group appeared of heroic, almost colossal, size" (Bierce 1893, 19). Denne setningsstrukturen går det ikke an å gjenskape på en god måte på norsk, i hvert fall ikke hvis man skal forsøke en ordrett oversettelse, som denne: "Forstørret av dets løft opp mot himmelen og på grunn av soldatens eget vitnesbyrd og fornemmelsen av en overveldende fiende som var tett på, virket gruppen heroisk, nesten kolossal i størrelse". Man får da et voldsomt langt subjekt i setningen, "forstørret av dets (...) og fornemmelsen av en overveldende fiende som var tett på", før predikatet, innledet av det finitte verbet "virket". Hvis jeg skulle ha oversatt setningen slik, ville resultatet blitt en meget anstrengende pusteøvelse for leseren. Jeg valgte å bytte helt om på informasjonsstrukturen i setningen, slik at jeg startet med "the group", som jeg oversatte til "statuen", for så å plassere det finitte verbet "virket" rett etterpå. "Heroic, almost colossal, size" oversatte jeg til "heroisk, nesten kolossal i størrelse", og flyttet også dette fram i setningen, slik at sluttresultatet ble: "Statuen virket heroisk, nesten kolossal i størrelse, fordi det så ut som den var forstørret der den var løftet opp mot himmelen, og på grunn av soldatens overbevisende fornemmelse av en fryktinngytende fiende som var så nær". Her kan man se at jeg har gjort det samme som i ovennevnte eksempel med rytterstatuen på toppen av fjellklippen, hvor jeg endret informasjonsstrukturen og plasserte hovedtyngden av setningen mot slutten. Jeg har vært lojal mot Bierce og bevart den lange setningsstrukturen, men har likevel sett meg nødt til å forandre på tyngden i setningen med hensyn til leseren. I originalen er hovedtyngden fra starten av og til midt i setningen, for så å lette opp mot slutten. Samme struktur på norsk, som eksempelet mitt ovenfor viste, ble meget møysommelig. I det endelige valget mitt kombinerte jeg formell og dynamisk ekvivalens for på best mulig måte å kommunisere med leseren av min oversettelse.

Det var vanskelig å finne en god oversettelse for "testifying sense", på grunn av det uvanlige adjektivet "testifying", som er avledet av verbet "testify". Jeg tenkte først på hvordan jeg kunne bruke "vitne om" eller "vitnesbyrd" for å forsøke å beholde betydningen fra originalen. Jeg valgte "overbevisende" fordi det er avledet av roten "bevis", og dermed har jeg i hvert fall klart å beholde litt av den juridiske betydningen fra originalen. Bierces bruk av "group" var merkelig. Da jeg søkte på ordet i "Macmillan Dictionary", fikk jeg to forklaringer som kanskje var mest relevante i denne sammenhengen: "a small number of people who are together in the same place", eller "a small number of things" (Macmillan

Publishers Limited n.d.). I språkrådets bokmålsordbok er ”gruppe” definert slik: ”Samling av personer el. ting som danner en enhet, kategori, pulje, avdeling, tropp” (Språkrådet & UIO n.d.). Så spør det om en mann og en hest kan defineres som en gruppe, slik det blir gjort i Bierces tekst. En gruppe for meg er en enhet som består av et antall på tre eller mer, så jeg valgte å utelate ”gruppen” i oversettelsen og isteden bruke ”statuen”, som bygger videre på at Druse først tror han ser en rytterstatue. Jeg har da også erstattet ”the group” med ”statuen” i neste avsnitt og i det påfølgende, slik at det blir konsekvent: ”(...) a slight movement of the group” (Bierce 1893, 19) har blitt oversatt til ”(...) en liten bevegelse fra statuen”, og ”(...) saw the statuesque group” (Bierce 1893, 20) har blitt ”(...) så på den staselige statuen”. I dette tilfellet valgte jeg å være lojal mot leseren og heller skape en dynamisk ekvivalens.

Et veldig godt eksempel på Weimers ”arrested moment” er når leseren deler Peyton Farquhars sanseinntrykk i ”OaOCB”. I denne scenen, som er en del av Farquhars virkelighetsflukt, befinner han seg i elva etter at tauet røk. Det er egentlig fullt kaos rundt ham med soldater som gjør seg klar til å fyre av riflene sine mot den unnslopne fangen. Men som det tidligere nevnte sitatet fra Weimar belyste (Davidson 1984, 24), virker det som handling og tid nærmest stopper opp, og vi følger de nøyaktige detaljene som blir observert gjennom Farquhars tankestrøm:

He felt the ripples upon his face and heard their separate sounds as they struck. He looked at the forest on the bank of the stream, saw the individual trees, the leaves and the veining of each leaf—saw the very insects upon them, the locusts, the brilliant-bodied flies, the grey spiders stretching their webs from twig to twig. He noted the prismatic colours in all the dewdrops upon a million blades of grass. The humming of the gnats that danced above the eddies of the stream, the beating of the dragon flies’ wings, the strokes of the water spiders’ legs, like oars which had lifted their boat—all these made audible music. A fish slid along beneath his eyes and he heard the rush of its body parting the water.

(Bierce 1893, 34)

Dette er et veldig poetisk tekstutdrag med mye alliterasjon av konsonanter, som ”separate sounds as they struck”, og assonans med vokallyder, ”the individual trees, the leaves and the veining of each leaf. Effekten blir en rytmisk prosa som gjør at teksten glir på en veldig fin måte. Jeg klarte ikke helt å gjenskape disse stilistiske elementene og måtte isteden sørge for å gjenskape innholdet. Det blir som Hieronymus skriver: ”It is difficult, when following the lines of another, not to overshoot and arduous, when something is well put in another language, to preserve this same beauty in translation (Hieronymus 2000, 24). Alliterasjonen ”separate sounds” f.eks., blir vanskelig å gjenskape på norsk når man ikke har et synonym for

”lyd” som starter på ”s”. Det hadde kanskje vært mulig å bruke ”støy” eller ”silder”, men førstnevnte blir for spesifikt i forhold til det generelle, engelske ”sounds”. Sistnevnte tenkte jeg på pga. lyden av sildret fra en bekk; denne lette plaskelyden eller strømmen av vann man kan høre, men det var vanskelig å bruke i oversettelsen. Men man kan alltid kompensere tapet av slike stilistiske trekk ved å skape alliterasjon eller assonans i andre deler av teksten, hvor det ikke var det i originalen. Jeg har f.eks. oversatt ”like the stroke of a blacksmith’s hammer” (Bierce 1893, 28) med ” som lyden av smedens slag”, og ”but as slow as the tolling of a death knell” (samme avsnitt) med ”men sakte som dødslokkens klang”.

Mesteparten av handlingen i ”PA” sentrerer rundt en samtale mellom Parker Adderson, den fangede sersjanten og spionen fra unionshæren, og general Clavering fra konføderasjonshæren. Etter den innledende ordvekslingen mellom de to avslører fortellerstemmen at dette er en ”trial for a capital offence” (Bierce 1893, 132). Handlingen foregår i en militærleir. Den første problemstillingen som møtte meg var hvilket stilnivå jeg skulle velge med tanke på omgivelsene (militær kultur), og rangsforskjellen på de to karakterene. Et sentralt og viktig valg for oversettelsen var hvordan de skulle tiltale hverandre, og dermed hvilke type personlige pronomener jeg skulle ta i bruk. Hvis jeg tolket samtalen mellom Adderson og Clavering for å være uformell og kameratslig, at de er *dus*, ville andre person entall i nominativ (du), akkusativ (deg) og genitiv (din/ditt), være naturlige valg. På den andre siden er det flere faktorer som peker mot en mer formell bruk av personlige pronomen, og at karakterene er *dis*; de befinner seg i et militært miljø, det er en rangsforskjell (sersjant og general) og at det er en rettergang som kan resultere i dødsstraff. I *Norsk Referansegrammatikk* står det: ”I bokmål brukes tredje person flertall i høflig tiltale til én person. Det skrives da med stor bokstav”. De kommer med følgende eksempel: ”Det må De finne Dem i”, og ”De husker, Baldersen, hvor mye bråk det var på Deres avdeling da jeg var der” (Faarlund, Lie and Vannebo 1997, 330)(sistnevnte eksempel er skrevet av Karsten Alnæs, 1977). I oversettelsen valgte jeg å bruke ”De” istedenfor ”du” i nominativ, ”Dem” istedenfor ”deg” i akkusativ og ”Deres” istedenfor ”din/ditt” i genitiv. På språkrådets sider står det følgende om høflige tiltaleformer som ”De”: ”Å bruke høflege former er ein måte å markere avstand på. Bruken av slike former kan dessutan av somme bli oppfatta som eit uttrykk for respekt” (Språkrådet & UIO n.d.). Jeg synes førstnevnte setning fra sitatet passer godt til å forsvare valget mitt av formelle tiltaleformer. Det er avstand mellom Adderson og Clavering pga. at de er fiender i krig, forskjellen i rang og status i militæret og at Clavering er i ferd med å dømme Adderson til døden. Derfor passer det veldig bra å markere dette med tiltaleformene ”De”, ”Dem” og ”Deres”. Disse formene kan brukes for å markere respekt

også, men her er jeg mer i tvil om dette gjelder i forholdet mellom de to karakterene. Her er et tekstutdrag fra starten av novellen:

”PRISONER, what is your name?”

“As I am to lose it at daylight to-morrow morning, it is hardly worth concealing. Parker Adderson”.

“Your rank?”

“A somewhat humble one; commissioned officers are too precious to be risked in the perilous business of a spy. I am a sergeant”.

“Of what regiment?”

“You must excuse me; if I answered that it might, for anything I know, give you an idea of whose forces are in your front. Such knowledge as that is what I came into your lines to obtain, not to impart”.

“You are not without wit”.

“If you have the patience to wait, you will find me dull enough to-morrow”.

(Bierce 1893, 131)

Man kan se at det er en kontrast mellom den formelle tonen til generalen når han stiller fangen spørsmål og Addersons eplekjekke svar. Men Adderson er likevel ikke uhøflig; han sier f.eks. ”You must excuse me” til generalen. Slik oversatte jeg tekstutdraget ovenfor:

”FANGE, hva er Deres navn?”

”Siden det skal gå tapt ved daggry i morgen tidlig, er det knapt nok verdt å holde det hemmelig. Parker Adderson”.

”Deres rang?”

”Den er nokså beskjeden; en spions farefylte virke er for risikabelt for de verdifulle utnevnte offiserene. Jeg er sersjant”.

”I hvilket regiment?”

”De får ha meg unnskyldt, det kan jeg ikke svare på; for alt jeg vet, kunne det gi Dem en ide om hvem sine styrker som er ved frontlinjen. Det var den slags informasjon jeg kom hit for å få tak i, og ikke for å avsløre”.

”De er ganske skarp”.

”Hvis De er tålmodig nok til å vente til i morgen, kommer De til å finne ut hvor sløv jeg kan bli”.

Jeg valgte å bruke foranstilte pronomen som ”Deres navn” og ”Deres rang”, og her gjelder de samme begrunnelsene som jeg brukte for tiltaleformene. Jeg skal derfor ikke gjenta meg selv, men heller støtte meg på Lars Anders Kulbrandstads forklaring som utdypning i dette tilfellet: ”Plasseringen av eiendomsordet foran eller etter substantivet er delvis et spørsmål om stilforskjell. I ledig, uformelt språk er etterstilt possessiv det normale [...] mens mer

formelt og høytidelig språk på bokmål gjerne har foranstilt possessiv” (Kuldbbrandstad 2005, 167).

De ovennevnte problemstillingene gjaldt ikke for ”OaOCB”, fordi der er det kun en kort dialog mellom Farquhar og en speider hvor de ikke tiltaler hverandre i andre person entall. I ”HiS” er det en kort dialog til slutt mellom Druse og en sersjant, og der har jeg anvendt samme oversettelsesstrategi som i ”PA”:

”Skjøt De?” hvisket sersjanten.

”Ja”.

”På hva?”

”En hest. Den stod på klippen der borte—ganske langt ute. De ser at den ikke er der lenger. Den falt ned fra fjellskrenten”.

Mannen var hvit i ansiktet, men han viste ingen andre tegn til følelser. Etter å ha svart, vendte han bort ansiktet og sa ikke mer. Sersjanten forstod ikke.

”Hør nå her, Druse”, sa han, etter et øyeblikks stillhet, ”det er ingen vits å gjøre et mysterium ut av det. Jeg beordrer Dem til å avlegge rapport. Var det noen på hesten?”

”Ja”.

”Hvem?”

”Min far”.

Skille mellom du og De og bruken av enten foranstilte eller etterstilte eiendomspronomen er virkemidler man kan ta i bruk på norsk, men som man ikke har det tilsvarende av på engelsk. Man kan skrive ”your name”, men ikke ”name your”. Herbert Svenkerud skriver at i engelsk ”som ikke har vårt skille mellom du og De, markeres grader av høflighet, respekt, distanse og så videre med andre signaler – ofte meget diskrete og følgelig farlig umerkelige for den utrenede eller mistankeløse” (Svenkerud 1991, 220). Jeg har tolket det slik at Parker Adderson og general Clavering er *dis*. Som Svenkerud antyder i sitatet, har jeg måttet tolke dette ut ifra konteksten. Jeg synes starten på samtalen kan bygge opp under mitt valg av *dis*. Novellen starter med ”prisoner, what is your name?”, og dette markerer med en gang en stor avstand mellom den som taler og den som blir talt til. Videre fortsetter general Clavering med den formelle utspørringen som skal avgjøre skyldspørsmålet i saken til Adderson. Spørsmålene er korte og konsise: ”what is your name?”, ”your rank?”, ”of what regiment?”; helt fram til det endelige og avgjørende: ”you admit, then, that you are a spy—that you came into my camp disguised as you are, in the uniform of a Confederate soldier, to obtain information secretly regarding the numbers and disposition of my troops?” (Bierce 1893, 132).

For meg var det general Claverings holdning til militære konvensjoner og korrekt rettslig prosedyre som gjorde meg trygg på at høflige tiltaleformer passet i oversettelsen. For selv om Adderson svarer humoristisk og tørrvittig på spørsmålene, er han likevel fullstendig klar over generalens rolle som dommer og bøddel, og hans egen dystre skjebne som venter. Etter at Adderson har sagt seg skyldig i saken, fortsetter Clavering i en formell tone og spør om førstnevnte vil snakke med en prest før henrettelsen. Han tar dermed rollen sin alvorlig og utbryter i vantro når Adderson gir ham nok et useriøst svar: "Good God, man! do (*sic*) you mean to go to your death with nothing but jokes upon your lips? Do you know that this is a serious matter?" (Bierce 1893, 134). Addersons avslappede holdning til både situasjonen og generalen kunne vært et argument for at de skal være *dus*. Det kunne også sistnevntes kroppsholdning vært. Han smiler upassende i starten av utspørringen, og ler og rødmer som en jente når Adderson avslører at han har en pistol skjult i fanget. Men på tross av disse ytre tegnene, er det likevel hva de sier og hvordan de sier det jeg har lagt størst vekt på i valget av *dis/dus*, og her har en vurdering av nærhet/distanse, rang og kontekst, vært avgjørende for valget av *dis*.

6. Konklusjon

Å oversette Ambrose Bierce har vært en stor utfordring som til tider har fått meg til å tenke at jeg har tatt meg vann over hodet. De lange setningskonstruksjonene hans, som gjerne strekker seg over hele avsnitt, har virkelig satt min bruk av det norske språk på prøve. Det er mye informasjon i setningene til Bierce, men han lykkes likevel å skape en rytmisk prosa, og nettopp kombinasjonen av lange setninger, fin flyt og veldig poetiske, men også detaljerte beskrivelser, kjennetegner hans litterære stil. Målet mitt har selvfølgelig vært å bevare mest mulig av dette i oversettelsene mine. Likevel er realiteten slik at man må ta hensyn til både forfatteren av originalteksten og leseren av oversettelsene, noe jeg har drøftet gjennomgående i valg av oversettelsesstrategi og hvordan jeg har anvendt denne strategien på oversettelsene, som ble diskuterte i kapittel 5. Prosessen har vært meget lærerik, og den har vært med på å utvikle mine ferdigheter som skjønnlitterær oversetter. Kanskje får jeg muligheten til å anvende denne lærdommen igjen på litteratur som har lignende utfordringer som Bierces noveller.

Litteraturliste

Kildetekst:

Bierce, Ambrose. *In The Midst Of Life: Tales of Soldiers And Civilians*. London: BiblioLife, 1893.

Litteratur i kommentardelen:

«Ambrose Bierce». I *The Norton Anthology of American Literature: Shorter Seventh Edition*, redigert av Nina Baym, 1475-1476. New York/London: Norton, 2008.

Alfsen, Merete. «Norsk Oversetterforening/Faglig/Foredrag og Innlegg». *Virginia Woolf*. 2004. <http://oversetter.oppdateringsfabrikken.no/media/Woolf.pdf> (funnet April 10, 2013).

Berman, Antoine. «Translation And The Trials Of The Foreign». I *The Translation Studies Reader: Second Edition*, redigert av Lawrence Venuti, 282. New York/London: Routledge, 2000.

Brisset, Annie. «Translation And Cultural Identity». I *The Translation Studies Reader: Second Edition*, redigert av Lawrence Venuti, 338. New York/London: Routledge, 2000.

Davidson, Cathy N. *Critical Essays on Ambrose Bierce*, 1. Boston, Massachusetts: G. K. Hall & Co., 1982.

—. *The Experimental Fictions of Ambrose Bierce: Structuring the Ineffable*, 22, 24, 68. Lincoln/London: University of Nebraska Press, 1984.

Dryden, John. «From The Preface To Ovid's Epistles». I *The Translation Studies Reader: Second Edition*, redigert av Lawrence Venuti, 38. New York/London: Routledge, 2000.

Faarlund, Jan Terje, Svein Lie, og Kjell Ivar Vannebo. *Norsk Referansegrammatikk*, 330. Oslo: Universitetsforlaget, 1997.

Ferguson, Suzanne C. «Defining the Short Story: Impressionism and Form». I *The New Short Story Theories*, redigert av Charles E. May, 219-220, 226. Ohio: Ohio University Press, 1994.

Hamsun, Knut. *Sult*, 81. Oslo: Gyldendal, 1890/2007.

Hatim, Basil, og Ian Mason. *Discourse And The Translator*, 7. London/New York: Longman, 1990.

Hieronymus. «Letter To Pammachius». I *The Translation Studies Reader: Second Edition*, redigert av Lawrence Venuti, 24. New York/London: Routledge, 2000.

Kuldbbrandstad, Lars Anders. *Språkets mønstre: Grammatiske begreper og metoder: 3. Utgave*, 167. Oslo: Universitetsforlaget AS, 2005.

Lundbo, Thomas. «Norsk Oversetterforening/Faglig/Foredrag og Innlegg». *Ugjennomsiktighet*. 31 August 2010.

http://www.oversetterforeningen.no/media/Ugjennomsiktighet_av_Thomas_Lundbo.pdf (funnet Mai 10, 2013).

Nida, Eugene. «Principles Of Correspondence». I *The Translation Studies Reader: Second Edition*, redigert av Lawrence Venuti, 153-154, 156, 159. New York/London: Routledge, 2000.

Shakespeare, William. «King Henry The Fourth Part I». I *The Complete Works Of William Shakespeare*, 421. New York: Barnes & Noble, (1623/1994).

Svenkerud, Herbert. «Det umuliges kunst? Verdenslitteratur i norsk språkdrakt». I *Det Umuliges Kunst: Om Å Oversette*, redigert av Per Qvale, 220. Oslo: Aschehoug, 1991.

Vinje, Finn-Erik. *Skriveregler*, 146. Oslo: Aschehoug, 2009.

Winje, Trond. «Om klassiske tekster». I *Det Umuliges Kunst: Om Å Oversette*, 67. Oslo: Aschehoug, 1991.

Ordbøker og andre hjelpemidler:

Bibel.no. Bibelselskapet.

<http://www.bibel.no/Nettbibelen?query=YmBo4edP7WlZ7Y/NDJcwVXYchQLzZ5B637GY19BjTbsf3iQz//Lmx0IxN9/lZ0sYABLVtjc/1as=> (funnet Februar 24, 2013).

Bokmålsordboka/Nynorskordboka. Språkrådet & UIO. www.sprakradet.no (funnet April 2013).

Macmillan Dictionary. Macmillan Publishers Limited. www.macmillandictionary.com (funnet April 2013).

Ordnett.no. Kunnskapsforlaget. www.ordnett.no (funnet April 12, 2013).

Store Norske Leksikon. Norsk Nettleksikon. www.snl.no/intertekstualitet (funnet Mai 14, 2013).

The Official King James Bible Online. The KingJamesBibleOnline.org. November 2007.
<http://www.kingjamesbibleonline.org/book.php?book=Mark&chapter=4&verse=39> (funnet Mai 14, 2013).

Vedlegg / Appendiks

A HORSEMAN IN THE SKY

ONE sunny afternoon in the autumn of the year 1861, a soldier lay in a clump of laurel by the side of a road in Western Virginia. He lay at full length, upon his stomach, his feet resting upon the toes, his head upon the left forearm. His extended right hand loosely grasped his rifle. But for the somewhat methodical disposition of his limbs and a slight rhythmic movement of the cartridge box at the back of his belt, he might have been thought to be dead. He was asleep at his post of duty. But if detected he would be dead shortly afterward, that being the just and legal penalty of his crime.

The clump of laurel in which the criminal lay was in the angle of a road which, after ascending, southward, a steep acclivity to that point, turned sharply to the west, running along the summit for perhaps one hundred yards. There it turned southward again and went zigzagging downward through the forest. At the salient of that second angle was a large flat rock, jutting out from the ridge to the northward, overlooking the deep valley from which the road ascended. The rock capped a high cliff;

a stone dropped from its outer edge would have fallen sheer downward one thousand feet to the tops of the pines. The angle where the soldier lay was on another spur of the same cliff. Had he been awake he would have commanded a view, not only of the short arm of the road and the jutting rock but of the entire profile of the cliff below it. It might well have made him giddy to look.

The country was wooded everywhere except at the bottom of the valley to the northward, where there was a small natural meadow, through which flowed a stream scarcely visible from the valley's rim. This open ground looked hardly larger than an ordinary door-yard, but was really several acres in extent. Its green was more vivid than that of the inclosing forest. Away beyond it rose a line of giant cliffs similar to those upon which we are supposed to stand in our survey of the savage scene, and through which the road had somehow made its climb to the summit. The configuration of the valley, indeed, was such that from our point of observation it seemed entirely shut in, and one could not but have wondered how the road which found a way out of it had found a way into it, and whence came and whither went the waters of the stream that parted the meadow two thousand feet below.

No country is so wild and difficult but men will make it a theatre of war ; concealed in the forest at the bottom of that military rat trap, in which half a hundred men in possession of the exits might have

starved an army to submission, lay five regiments of Federal infantry. They had marched all the previous day and night and were resting. At nightfall they would take to the road again, climb to the place where their unfaithful sentinel now slept, and, descending the other slope of the ridge, fall upon a camp of the enemy at about midnight. Their hope was to surprise it, for the road led to the rear of it. In case of failure their position would be perilous in the extreme; and fail they surely would should accident or vigilance apprise the enemy of the movement.

The sleeping sentinel in the clump of laurel was a young Virginian named Carter Druse. He was the son of wealthy parents, an only child, and had known such ease and cultivation and high living as wealth and taste were able to command in the mountain country of Western Virginia. His home was but a few miles from where he now lay. One morning he had risen from the breakfast table and said, quietly but gravely: 'Father, a Union regiment has arrived at Grafton. I am going to join it.'

The father lifted his leonine head, looked at the son a moment in silence, and replied: 'Go, Carter, and, whatever may occur, do what you conceive to be your duty. Virginia, to which you are a traitor, must get on without you. Should we both live to the end of the war, we will speak further of the matter. Your mother, as the physician has informed you, is in a most critical condition; at the best she

cannot be with us longer than a few weeks, but that time is precious. It would be better not to disturb her.'

So Carter Druse, bowing reverently to his father, who returned the salute with a stately courtesy which masked a breaking heart, left the home of his childhood to go soldiering. By conscience and courage, by deeds of devotion and daring, he soon commended himself to his fellows and his officers; and it was to these qualities and to some knowledge of the country that he owed his selection for his present perilous duty at the extreme outpost. Nevertheless, fatigue had been stronger than resolution, and he had fallen asleep. What good or bad angel came in a dream to rouse him from his state of crime who shall say? Without a movement, without a sound, in the profound silence and the languor of the late afternoon, some invisible messenger of fate touched with unsealing finger the eyes of his consciousness—whispered into the ear of his spirit the mysterious awakening word which no human lips have ever spoken, no human memory ever has recalled. He quietly raised his forehead from his arm and looked between the masking stems of the laurels, instinctively closing his right hand about the stock of his rifle.

His first feeling was a keen artistic delight. On a colossal pedestal, the cliff, motionless at the extreme edge of the capping rock and sharply outlined against the sky, was an equestrian statue of impressive

dignity. The figure of the man sat the figure of the horse, straight and soldierly, but with the repose of a Grecian god carved in the marble which limits the suggestion of activity. The grey costume harmonised with its aerial background; the metal of accoutrement and caparison was softened and subdued by the shadow; the animal's skin had no points of high light. A carbine, strikingly foreshortened, lay across the pommel of the saddle, kept in place by the right hand grasping it at the 'grip'; the left hand, holding the bridle rein, was invisible. In silhouette against the sky, the profile of the horse was cut with the sharpness of a cameo; it looked across the heights of air to the confronting cliffs beyond. The face of the rider, turned slightly to the left, showed only an outline of temple and beard; he was looking downward to the bottom of the valley. Magnified by its lift against the sky and by the soldier's testifying sense of the formidableness of a near enemy, the group appeared of heroic, almost colossal, size.

For an instant Druse had a strange, half-defined feeling that he had slept to the end of the war and was looking upon a noble work of art reared upon that commanding eminence to commemorate the deeds of an heroic past of which he had been an inglorious part. The feeling was dispelled by a slight movement of the group; the horse, without moving its feet, had drawn its body slightly backward from the verge; the man remained immobile as before. Broad awake and keenly alive to the significance of

the situation, Druse now brought the butt of his rifle against his cheek by cautiously pushing the barrel forward through the bushes, cocked the piece, and, glancing through the sights, covered a vital spot of the horseman's breast. A touch upon the trigger and all would have been well with Carter Druse. At that instant the horseman turned his head and looked in the direction of his concealed foe—seemed to look into his very face, into his eyes, into his brave compassionate heart.

Is it, then, so terrible to kill an enemy in war—an enemy who has surprised a secret vital to the safety of one's self and comrades—an enemy more formidable for his knowledge than all his army for its numbers? Carter Druse grew deathly pale; he shook in every limb, turned faint, and saw the statuesque group before him as black figures, rising, falling, moving unsteadily in arcs of circles in a fiery sky. His hand fell away from his weapon, his head slowly dropped until his face rested on the leaves in which he lay. This courageous gentleman and hardy soldier was near swooning from intensity of emotion.

It was not for long; in another moment his face was raised from earth, his hands resumed their places on the rifle, his forefinger sought the trigger; mind, heart, and eyes were clear, conscience and reason sound. He could not hope to capture that enemy; to alarm him would but send him dashing to his camp with his fatal news. The duty of the

soldier was plain: the man must be shot dead from ambush—without warning, without a moment's spiritual preparation, with never so much as an unspoken prayer, he must be sent to his account. But no—there is a hope; he may have discovered nothing—perhaps he is but admiring the sublimity of the landscape. If permitted he may turn and ride carelessly away in the direction whence he came. Surely it will be possible to judge at the instant of his withdrawing whether he knows. It may well be that his fixity of attention—Druse turned his head and looked below, through the deeps of air downward, as from the surface to the bottom of a translucent sea. He saw creeping across the green meadow a sinuous line of figures of men and horses—some foolish commander was permitting the soldiers of his escort to water their beasts in the open, in plain view from a hundred summits!

Druse withdrew his eyes from the valley and fixed them again upon the group of man and horse in the sky, and again it was through the sights of his rifle. But this time his aim was at the horse. In his memory, as if they were a divine mandate, rang the words of his father at their parting. 'Whatever may occur, do what you conceive to be your duty.' He was calm now. His teeth were firmly but not rigidly closed; his nerves were as tranquil as a sleeping babe's—not a tremor affected any muscle of his body; his breathing, until suspended in the act of taking aim, was regular and slow.

Duty had conquered; the spirit had said to the body: 'Peace, be still.' He fired.

At that moment an officer of the Federal force, who, in a spirit of adventure or in quest of knowledge, had left the hidden *bivouac* in the valley, and, with aimless feet, had made his way to the lower edge of a small open space near the foot of the cliff, was considering what he had to gain by pushing his exploration further. At a distance of a quarter-mile before him, but apparently at a stone's throw, rose from its fringe of pines the gigantic face of rock, towering to so great a height above him that it made him giddy to look up to where its edge cut a sharp, rugged line against the sky. At some distance away to his right it presented a clean, vertical profile against a background of blue sky to a point half of the way down, and of distant hills hardly less blue thence to the tops of the trees at its base. Lifting his eyes to the dizzy altitude of its summit, the officer saw an astonishing sight—a man on horse-back riding down into the valley through the air!

Straight upright sat the rider, in military fashion, with a firm seat in the saddle, a strong clutch upon the rein to hold his charger from too impetuous a plunge. From his bare head his long hair streamed upward, waving like a plume. His right hand was concealed in the cloud of the horse's lifted mane. The animal's body was as level as if every hoof stroke encountered the resistant earth. Its motions were those of a wild gallop, but even as the officer looked

they ceased, with all the legs thrown sharply forward as in the act of alighting from a leap. But this was a flight!

Filled with amazement and terror by this apparition of a horseman in the sky—half believing himself the chosen scribe of some new Apocalypse, the officer was overcome by the intensity of his emotions; his legs failed him and he fell. Almost at the same instant he heard a crashing sound in the trees—a sound that died without an echo, and all was still.

The officer rose to his feet, trembling. The familiar sensation of an abraded shin recalled his dazed faculties. Pulling himself together, he ran rapidly obliquely away from the cliff to a point a half-mile from its foot; thereabout he expected to find his man; and thereabout he naturally failed. In the fleeting instant of his vision his imagination had been so wrought upon by the apparent grace and ease and intention of the marvellous performance that it did not occur to him that the line of march of aerial cavalry is directed downward, and that he could find the objects of his search at the very foot of the cliff. A half hour later he returned to camp.

This officer was a wise man; he knew better than to tell an incredible truth. He said nothing of what he had seen. But when the commander asked him if in his scout he had learned anything of advantage to the expedition, he answered:—

‘Yes, sir; there is no road leading down into this valley from the southward.’

The commander, knowing better, smiled.

After firing his shot private Carter Druse reloaded his rifle and resumed his watch. Ten minutes had hardly passed when a Federal sergeant crept cautiously to him on hands and knees. Druse neither turned his head nor looked at him, but lay without motion or sign of recognition.

‘Did you fire?’ the sergeant whispered.

‘Yes.’

‘At what?’

‘A horse. It was standing on yonder rock—pretty far out. You see it is no longer there. It went over the cliff.’

The man’s face was white but he showed no other sign of emotion. Having answered, he turned away his face and said no more. The sergeant did not understand.

‘See here, Druse,’ he said, after a moment’s silence, ‘it’s no use making a mystery. I order you to report. Was there anybody on the horse?’

‘Yes.’

‘Who?’

‘My father.’

The sergeant rose to his feet and walked away. ‘Good God!’ he said.

AN OCCURRENCE AT OWL CREEK BRIDGE

I

A MAN stood upon a railroad bridge in Northern Alabama, looking down into the swift waters twenty feet below. The man's hands were behind his back, the wrists bound with a cord. A rope loosely encircled his neck. It was attached to a stout cross-timber above his head, and the slack fell to the level of his knees. Some loose boards laid upon the sleepers supporting the metals of the railway supplied a footing for him and his executioners—two private soldiers of the Federal army, directed by a sergeant, who in civil life may have been a deputy sheriff. At a short remove upon the same temporary platform was an officer in the uniform of his rank, armed. He was a captain. A sentinel at each end of the bridge stood with his rifle in the position known as 'support,' that is to say, vertical in front of the left shoulder, the hammer resting on the forearm thrown straight across the chest—a formal and unnatural position, enforcing an erect carriage of the body. It did not appear to be the duty of these two men to know what was occurring at the centre

The man who was engaged in being hanged was apparently about thirty-five years of age. He was a civilian, if one might judge from his dress, which was that of a planter. His features were good—a straight nose, firm mouth, broad forehead, from which his long, dark hair was combed straight back, falling behind his ears to the collar of his well-fitting frock coat. He wore a moustache and pointed beard, but no whiskers; his eyes were large and dark grey and had a kindly expression which one would hardly have expected in one whose neck was in the hemp. Evidently this was no vulgar assassin. The liberal military code makes provision for hanging many kinds of people, and gentlemen are not excluded.

The preparations being complete, the two private soldiers stepped aside and each drew away the plank upon which he had been standing. The sergeant turned to the captain, saluted and placed himself immediately behind that officer, who in turn moved apart one pace. These movements left the condemned man and the sergeant standing on the two ends of the same plank, which spanned three of the cross-ties of the bridge. The end upon which the civilian stood almost, but not quite, reached a fourth. This plank had been held in place by the weight of the captain; it was now held by that of the sergeant. At a signal from the former, the latter would step aside, the plank would tilt and the condemned man go down between two ties. The arrangement com-

mended itself to his judgment as simple and effective. His face had not been covered nor his eyes bandaged. He looked a moment at his 'unsteadfast footing,' then let his gaze wander to the swirling water of the stream racing madly beneath his feet. A piece of dancing driftwood caught his attention and his eyes followed it down the current. How slowly it appeared to move! What a sluggish stream!

He closed his eyes in order to fix his last thoughts upon his wife and children. The water, touched to gold by the early sun, the brooding mists under the banks at some distance down the stream, the fort, the soldiers, the piece of drift—all had distracted him. And now he became conscious of a new disturbance. Striking through the thought of his dear ones was a sound which he could neither ignore nor understand, a sharp, distinct, metallic percussion like the stroke of a blacksmith's hammer upon the anvil; it had the same ringing quality. He wondered what it was, and whether immeasurably distant or near by—it seemed both. Its recurrence was regular, but as slow as the tolling of a death knell. He awaited each stroke with impatience and—he knew not why—apprehension. The intervals of silence grew progressively longer; the delays became maddening. With their greater infrequency the sounds increased in strength and sharpness. They hurt his ear like the thrust of a knife; he feared he would shriek. What he heard was the ticking of his watch.

He unclosed his eyes and saw again the water below him. 'If I could free my hands,' he thought, 'I might throw off the noose and spring into the stream. By diving I could evade the bullets, and, swimming vigorously, reach the bank, take to the woods, and get away home. My home, thank God, is as yet outside their lines; my wife and little ones are still beyond the invader's farthest advance.'

As these thoughts, which have here to be set down in words, were flashed into the doomed man's brain rather than evolved from it, the captain nodded to the sergeant. The sergeant stepped aside.

II

Peyton Farquhar was a well-to-do planter, of an old and highly-respected Alabama family. Being a slave owner, and, like other slave owners, a politician, he was naturally an original secessionist and ardently devoted to the Southern cause. Circumstances of an imperious nature which it is unnecessary to relate here, had prevented him from taking service with the gallant army which had fought the disastrous campaigns ending with the fall of Corinth, and he chafed under the inglorious restraint, longing for the release of his energies, the larger life of the soldier, the opportunity for distinction. That opportunity, he felt, would come, as it comes to all in war time. Meanwhile he did what he could. No service was too humble for him to perform in aid of the South,

no adventure too perilous for him to undertake if consistent with the character of a civilian who was at heart a soldier, and who in good faith and without too much qualification assented to at least a part of the frankly villainous dictum that all is fair in love and war.

One evening while Farquhar and his wife were sitting on a rustic bench near the entrance to his grounds, a grey-clad soldier rode up to the gate and asked for a drink of water. Mrs. Farquhar was only too happy to serve him with her own white hands. While she was gone to fetch the water, her husband approached the dusty horseman and inquired eagerly for news from the front.

‘The Yanks are repairing the railroads,’ said the man, ‘and are getting ready for another advance. They have reached the Owl Creek bridge, put it in order, and built a stockade on the other bank. The commandant has issued an order, which is posted everywhere, declaring that any civilian caught interfering with the railroad, its bridges, tunnels, or trains, will be summarily hanged. I saw the order.’

‘How far is it to the Owl Creek bridge?’ Farquhar asked.

‘About thirty miles.’

‘Is there no force on this side the creek?’

‘Only a picket post half a mile out, on the railroad, and a single sentinel at this end of the bridge.’

‘Suppose a man—a civilian and student of hanging—should elude the picket post and perhaps get

the better of the sentinel,' said Farquhar, smiling, 'what could he accomplish?'

The soldier reflected. 'I was there a month ago,' he replied. 'I observed that the flood of last winter had lodged a great quantity of driftwood against the wooden pier at this end of the bridge. It is now dry and would burn like tow.'

The lady had now brought the water, which the soldier drank. He thanked her ceremoniously, bowed to her husband, and rode away. An hour later, after nightfall, he repassed the plantation, going northward in the direction from which he had come. He was a Federal scout.

III

As Peyton Farquhar fell straight downward through the bridge, he lost consciousness and was as one already dead. From this state he was awakened—ages later, it seemed to him—by the pain of a sharp pressure upon his throat, followed by a sense of suffocation. Keen, poignant agonies seemed to shoot from his neck downward through every fibre of his body and limbs. These pains appeared to flash along well-defined lines of ramification, and to beat with an inconceivably rapid periodicity. They seemed like streams of pulsating fire heating him to an intolerable temperature. As to his head, he was conscious of nothing but a feeling of fulness—of congestion. These sensations were unaccompanied

by thought. The intellectual part of his nature was already effaced; he had power only to feel, and feeling was torment. He was conscious of motion. Encompassed in a luminous cloud, of which he was now merely the fiery heart, without material substance, he swung through unthinkable arcs of oscillation, like a vast pendulum. Then all at once, with terrible suddenness, the light about him shot upward with the noise of a loud plash; a frightful roaring was in his ears, and all was cold and dark. The power of thought was restored; he knew that the rope had broken and he had fallen into the stream. There was no additional strangulation; the noose about his neck was already suffocating him, and kept the water from his lungs. To die of hanging at the bottom of a river!—the idea seemed to him ludicrous. He opened his eyes in the blackness and saw above him a gleam of light, but how distant, how inaccessible! He was still sinking, for the light became fainter and fainter until it was a mere glimmer. Then it began to grow and brighten, and he knew that he was rising toward the surface—knew it with reluctance, for he was now very comfortable. ‘To be hanged and drowned,’ he thought, ‘that is not so bad; but I do not wish to be shot. No; I will not be shot; that is not fair.’

He was not conscious of an effort, but a sharp pain in his wrists apprised him that he was trying to free his hands. He gave the struggle his attention, as an idler might observe the feat of a juggler, with-

out interest in the outcome. What splendid effort! —what magnificent, what superhuman strength! Ah, that was a fine endeavour! Bravo! The cord fell away; his arms parted and floated upward, the hands dimly seen on each side in the growing light. He watched them with a new interest as first one and then the other pounced upon the noose at his neck. They tore it away and thrust it fiercely aside, its undulations resembling those of a water-snake. ‘Put it back, put it back!’ He thought he shouted these words to his hands, for the undoing of the noose had been succeeded by the direst pang which he had yet experienced. His neck ached horribly; his brain was on fire; his heart, which had been fluttering faintly, gave a great leap, trying to force itself out at his mouth. His whole body was racked and wrenched with an insupportable anguish! But his disobedient hands gave no heed to the command. They beat the water vigorously with quick, downward strokes, forcing him to the surface. He felt his head emerge; his eyes were blinded by the sunlight; his chest expanded convulsively, and with a supreme and crowning agony his lungs engulfed a great draught of air, which instantly he expelled in a shriek!

He was now in full possession of his physical senses. They were, indeed, preternaturally keen and alert. Something in the awful disturbance of his organic system had so exalted and refined them that they made record of things never before perceived.

He felt the ripples upon his face and heard their separate sounds as they struck. He looked at the forest on the bank of the stream, saw the individual trees, the leaves and the veining of each leaf—saw the very insects upon them, the locusts, the brilliant-bodied flies, the grey spiders stretching their webs from twig to twig. He noted the prismatic colours in all the dewdrops upon a million blades of grass. The humming of the gnats that danced above the eddies of the stream, the beating of the dragon flies' wings, the strokes of the water spiders' legs, like oars which had lifted their boat—all these made audible music. A fish slid along beneath his eyes and he heard the rush of its body parting the water.

He had come to the surface facing down the stream; in a moment the visible world seemed to wheel slowly round, himself the pivotal point, and he saw the bridge, the fort, the soldiers upon the bridge, the captain, the sergeant, the two privates, his executioners. They were in silhouette against the blue sky. They shouted and gesticulated, pointing at him; the captain had drawn his pistol, but did not fire; the others were unarmed. Their movements were grotesque and horrible, their forms gigantic.

Suddenly he heard a sharp report and something struck the water smartly within a few inches of his head, splattering his face with spray. He heard a second report, and saw one of the sentinels with his rifle at his shoulder, a light cloud of blue smoke rising from the muzzle. The man in the water saw

the eye of the man on the bridge gazing into his own through the sights of the rifle. He observed that it was a grey eye, and remembered having read that grey eyes were keenest and that all famous marksmen had them. Nevertheless, this one had missed.

A counter swirl had caught Farquhar and turned him half round; he was again looking into the forest on the bank opposite the fort. The sound of a clear, high voice in a monotonous singsong now rang out behind him and came across the water with a distinctness that pierced and subdued all other sounds, even the beating of the ripples in his ears. Although no soldier, he had frequented camps enough to know the dread significance of that deliberate, drawling, aspirated chant; the lieutenant on shore was taking a part in the morning's work. How coldly and pitilessly—with what an even, calm intonation, presaging and enforcing tranquillity in the men—with what accurately-measured intervals fell those cruel words:

‘Attention, company. . . . Shoulder arms.
. . . Ready. . . . Aim. . . . Fire.’

Farquhar dived—dived as deeply as he could. The water roared in his ears like the voice of Niagara, yet he heard the dulled thunder of the volley, and rising again toward the surface, met shining bits of metal, singularly flattened, oscillating slowly downward. Some of them touched him on the face and hands, then fell away, continuing their descent. One lodged between his collar and neck; it was uncomfortably warm. and he snatched it out.

As he rose to the surface, gasping for breath, he saw that he had been a long time under water; he was perceptibly farther down stream—nearer to safety. The soldiers had almost finished reloading; the metal ramrods flashed all at once in the sunshine as they were drawn from the barrels, turned in the air, and thrust into their sockets. The two sentinels fired again, independently and ineffectually.

The hunted man saw all this over his shoulder; he was now swimming vigorously with the current. His brain was as energetic as his arms and legs; he thought with the rapidity of lightning.

‘The officer,’ he reasoned, ‘will not make that martinet’s error a second time. It is as easy to dodge a volley as a single shot. He has probably already given the command to fire at will. God help me, I cannot dodge them all!’

An appalling splash within two yards of him, followed by a loud rushing sound, *diminuendo*, which seemed to travel back through the air to the fort and died in an explosion which stirred the very river to its deeps! A rising sheet of water, which curved over him, fell down upon him, blinded him, strangled him! The cannon had taken a hand in the game. As he shook his head free from the commotion of the smitten water, he heard the deflected shot humming through the air ahead, and in an instant it was cracking and smashing the branches in the forest beyond.

‘They will not do that again,’ he thought; ‘the

next time they will use a charge of grape. I must keep my eye upon the gun; the smoke will apprise me—the report arrives too late; it lags behind the missile. It is a good gun.’

Suddenly he felt himself whirled round and round—spinning like a top. The water, the banks, the forest, the now distant bridge, fort and men—all were commingled and blurred. Objects were represented by their colours only; circular horizontal streaks of colour—that was all he saw. He had been caught in a vortex and was being whirled on with a velocity of advance and gyration which made him giddy and sick. In a few moments he was flung upon the gravel at the foot of the left bank of the stream—the southern bank—and behind a projecting point which concealed him from his enemies. The sudden arrest of his motion, the abrasion of one of his hands on the gravel, restored him and he wept with delight. He dug his fingers into the sand, threw it over himself in handfuls and audibly blessed it. It looked like gold, like diamonds, rubies, emeralds; he could think of nothing beautiful which it did not resemble. The trees upon the bank were giant garden plants; he noted a definite order in their arrangement, inhaled the fragrance of their blooms. A strange, roseate light shone through the spaces among their trunks, and the wind made in their branches the music of æolian harps. He had no wish to perfect his escape, was content to remain in that enchanting spot until retaken.

A whizz and rattle of grapeshot among the branches high above his head roused him from his dream. The baffled cannoneer had fired him a random farewell. He sprang to his feet, rushed up the sloping bank, and plunged into the forest.

All that day he travelled, laying his course by the rounding sun. The forest seemed interminable; nowhere did he discover a break in it, not even a woodman's road. He had not known that he lived in so wild a region. There was something uncanny in the revelation.

By nightfall he was fatigued, footsore, famishing. The thought of his wife and children urged him on. At last he found a road which led him in what he knew to be the right direction. It was as wide and straight as a city street, yet it seemed untravelled. No fields bordered it, no dwelling anywhere. Not so much as the barking of a dog suggested human habitation. The black bodies of the great trees formed a straight wall on both sides, terminating on the horizon in a point, like a diagram in a lesson in perspective. Overhead, as he looked up through this rift in the wood, shone great golden stars looking unfamiliar and grouped in strange constellations. He was sure they were arranged in some order which had a secret and malign significance. The wood on either side was full of singular noises, among which—once, twice, and again—he distinctly heard whispers in an unknown tongue.

His neck was in pain, and, lifting his hand to it,

he found it horribly swollen. He knew that it had a circle of black where the rope had bruised it. His eyes felt congested ; he could no longer close them. His tongue was swollen with thirst ; he relieved its fever by thrusting it forward from between his teeth into the cool air. How softly the turf had carpeted the untravelled avenue ! He could no longer feel the roadway beneath his feet !

Doubtless, despite his suffering, he fell asleep while walking, for now he sees another scene—perhaps he has merely recovered from a delirium. He stands at the gate of his own home. All is as he left it, and all bright and beautiful in the morning sunshine. He must have travelled the entire night. As he pushes open the gate and passes up the wide white walk, he sees a flutter of female garments ; his wife, looking fresh and cool and sweet, steps down from the verandah to meet him. At the bottom of the steps she stands waiting, with a smile of ineffable joy, an attitude of matchless grace and dignity. Ah, how beautiful she is ! He springs forward with extended arms. As he is about to clasp her, he feels a stunning blow upon the back of the neck ; a blinding white light blazes all about him, with a sound like the shock of a cannon—then all is darkness and silence !

Peyton Farquhar was dead ; his body, with a broken neck, swung gently from side to side beneath the timbers of the Owl Creek bridge.

PARKER ADDERSON, PHILOSOPHER

‘PRISONER, what is your name?’

‘As I am to lose it at daylight to-morrow morning, it is hardly worth concealing. Parker Adderson.’

‘Your rank?’

‘A somewhat humble one; commissioned officers are too precious to be risked in the perilous business of a spy. I am a sergeant.’

‘Of what regiment?’

‘You must excuse me; if I answered that it might, for anything I know, give you an idea of whose forces are in your front. Such knowledge as that is what I came into your lines to obtain, not to impart.’

‘You are not without wit.’

‘If you have the patience to wait, you will find me dull enough to-morrow.’

‘How do you know that you are to die to-morrow morning?’

‘Among spies captured by night that is the custom. It is one of the nice observances of the profc

The general so far laid aside the dignity appropriate to a Confederate officer of high rank and wide renown as to smile. But no one in his power and out of his favour would have drawn any happy augury from that outward and visible sign of approval. It was neither genial nor infectious; it did not communicate itself to the other persons exposed to it—the caught spy who had provoked it and the armed guard who had brought him into the tent and now stood a little apart, watching his prisoner in the yellow candle-light. It was no part of that warrior's duty to smile; he had been detailed for another purpose. The conversation was resumed; it was, in fact, a trial for a capital offence.

‘You admit, then, that you are a spy—that you came into my camp disguised as you are, in the uniform of a Confederate soldier, to obtain information secretly regarding the numbers and disposition of my troops?’

‘Regarding, particularly, their numbers. Their disposition I already knew. It is morose.’

The general brightened again; the guard, with a severer sense of his responsibility, accentuated the austerity of his expression and stood a trifle more erect than before. Twirling his grey slouch hat round and round upon his forefinger, the spy took a leisurely survey of his surroundings. They were simple enough. The tent was a common ‘wall tent,’ about eight feet by ten in dimensions, lighted by a single tallow-candle stuck into the haft of a bayonet,

which was itself stuck into a pine-table, at which the general sat, now busily writing and apparently forgetful of his unwilling guest. An old rag-carpet covered the earthen floor; an older hair-trunk, a second chair, and a roll of blankets were about all else that the tent contained; in General Clavering's command, Confederate simplicity and penury of 'pomp and circumstance' had attained their highest development. On a large nail driven into the tent-pole at the entrance was suspended a sword-belt supporting a long sabre, a pistol in its holster, and, absurdly enough, a bowie knife. Of that most unmilitary weapon it was the general's habit to explain that it was a cherished souvenir of the peaceful days when he was a civilian.

It was a stormy night. The rain cascaded upon the canvas in torrents, with the dull, drum-like sound familiar to dwellers in tents. As the whooping blasts charged upon it the frail structure shook and swayed and strained at its confining stakes and ropes.

The general finished writing, folded the half sheet of paper, and spoke to the soldier guarding Adderson: 'Here, Tassman, take that to the adjutant-general; then return.'

'And the prisoner, general?' said the soldier, saluting, with an inquiring glance in the direction of that unfortunate.

'Do as I said,' replied the officer, curtly.

The soldier took the note and ducked himself out of the tent. General Clavering turned his handsome,

clean-cut face toward the Federal spy, looked him in the eyes, not unkindly, and said: 'It is a bad night, my man.'

'For me, yes.'

'Do you guess what I have written?'

'Something worth reading, I dare say. And—perhaps it is my vanity—I venture to suppose that I am mentioned in it.'

'Yes; it is a memorandum for an order to be read to the troops at *réveille* concerning your execution. Also some notes for the guidance of the provost-marshal in arranging the details of that event.'

'I hope, general, the spectacle will be intelligently arranged, for I shall attend it myself.'

'Have you any arrangements of your own that you wish to make? Do you wish to see a chaplain, for example?'

'I could hardly secure a longer rest for myself by depriving him of some of his.'

'Good God, man! do you mean to go to your death with nothing but jokes upon your lips? Do you not know that this is a serious matter?'

'How can I know that? I have never been dead in all my life. I have heard that death is a serious matter, but never from any of those who have experienced it.'

The general was silent for a moment; the man interested, perhaps amused, him—a type not previously encountered.

'Death,' he said, 'is at least a loss—a loss of such happiness as we have, and of opportunities for more.'

'A loss of which we will never be conscious can be borne with composure and therefore expected without apprehension. You must have observed, general, that of all the dead men with whom it is your soldierly pleasure to strew your path, none show signs of regret.'

'If the being dead is not a regrettable condition, yet the becoming so—the act of dying—appears to be distinctly disagreeable in one who has not lost the power to feel.'

'Pain is disagreeable, no doubt. I never suffer it without more or less discomfort. But he who lives longest is most exposed to it. What you call dying is simply the last pain—there is really no such thing as dying. Suppose, for illustration, that I attempt to escape. You lift the revolver that you are courteously concealing in your lap, and——'

The general blushed like a girl, then laughed softly, disclosing his brilliant teeth, made a slight inclination of his handsome head, and said nothing. The spy continued: 'You fire, and I have in my stomach what I did not swallow. I fall, but am not dead. After a half hour of agony I *am* dead. But at any given instant of that half hour I was either alive or dead. There is no transition period.'

'When I am hanged to-morrow morning it will be quite the same; while conscious I shall be living; when dead, unconscious. Nature appears to have

ordered the matter quite in my interest—the way that I should have ordered it myself. It is so simple,' he added with a smile, 'that it seems hardly worth while to be hanged at all.'

At the finish of his remarks there was a long silence. The general sat impassive, looking into the man's face, but apparently not attentive to what had been said. It was as if his eyes had mounted guard over the prisoner, while his mind concerned itself with other matters. Presently he drew a long, deep breath, shuddered, as one awakened from a dreadful dream, and exclaimed almost inaudibly: 'Death is horrible!'—this man of death.

'It was horrible to our savage ancestors,' said the spy, gravely, 'because they had not enough intelligence to dissociate the idea of consciousness from the idea of the physical forms in which it is manifested—as an even lower order of intelligence, that of the monkey, for example, may be unable to imagine a house without inhabitants, and seeing a ruined hut fancies a suffering occupant. To us it is horrible because we have inherited the tendency to think it so, accounting for the notion by wild and fanciful theories of another world—as names of places give rise to legends explaining them, and reasonless conduct to philosophies in justification. You can hang me, general, but there your power of evil ends; you cannot condemn me to heaven.'

The general appeared not to have heard; the spy's talk had merely turned his thoughts into an

unfamiliar channel, but there they pursued their will independently to conclusions of their own. The storm had ceased, and something of the solemn spirit of the night had imparted itself to his reflections, giving them the sombre tinge of a supernatural dread. Perhaps there was an element of prescience in it. 'I should not like to die,' he said—'not to-night.'

He was interrupted—if, indeed, he had intended to speak further—by the entrance of an officer of his staff, Captain Hasterlick, the provost-marshal. This recalled him to himself; the absent look passed away from his face.

'Captain,' he said, acknowledging the officer's salute, 'this man is a Yankee spy captured inside our lines with incriminating papers on him. He has confessed. How is the weather?'

'The storm is over, sir, and the moon shining.'

'Good; take a file of men, conduct him at once to the parade-ground, and shoot him.'

A sharp cry broke from the spy's lips. He threw himself forward, thrust out his neck, expanded his eyes, clenched his hands.

'Good God!' he cried hoarsely, almost inarticulately; 'you do not mean that! You forget—I am not to die until morning.'

'I have said nothing of morning,' replied the general, coldly; 'that was an assumption of your own. You die now.'

'But, general, I beg—I implore you to remember;

I am to hang! It will take some time to erect the gallows—two hours—an hour. Spies are hanged; I have rights under military law. For Heaven's sake, general, consider how short——'

'Captain, observe my directions.'

The officer drew his sword, and, fixing his eyes upon the prisoner, pointed silently to the opening of the tent. The prisoner, deathly pale, hesitated; the officer grasped him by the collar and pushed him gently forward. As he approached the tent-pole the frantic man sprang to it, and, with cat-like agility, seized the handle of the bowie knife, plucked the weapon from the scabbard, and, thrusting the captain aside, leaped upon the general with the fury of a madman, hurling him to the ground and falling headlong upon him as he lay. The table was overturned, the candle extinguished, and they fought blindly in the darkness. The provost-marshal sprang to the assistance of his superior officer, and was himself prostrated upon the struggling forms. Curses and inarticulate cries of rage and pain came from the welter of limbs and bodies; the tent came down upon them, and beneath its hampering and enveloping folds the struggle went on. Private Tassman, returning from his errand and dimly conjecturing the situation, threw down his rifle, and, laying hold of the flouncing canvas at random, vainly tried to drag it off the men under it; and the sentinel who paced up and down in front, not daring to leave his beat though the skies should fall, discharged his piece.

The report alarmed the camp; drums beat the long roll and bugles sounded the assembly, bringing swarms of half-clad men into the moonlight, dressing as they ran, and falling into line at the sharp commands of their officers. This was well; being in line the men were under control; they stood at arms while the general's staff and the men of his escort brought order out of confusion by lifting off the fallen tent and pulling apart the breathless and bleeding actors in that strange contention.

Breathless, indeed, was one; the captain was dead, the handle of the bowie knife protruding from his throat and pressed back beneath his chin until the end had caught in the angle of the jaw, and the hand that delivered the blow had been unable to remove the weapon. In the dead man's hand was his sword, clenched with a grip that defied the strength of the living. Its blade was streaked with red to the hilt.

Lifted to his feet, the general sank back to the earth with a moan and fainted. Besides his bruises he had two sword-thrusts—one through the thigh, the other through the shoulder.

The spy had suffered the least damage. Apart from a broken right arm, his wounds were such only as might have been incurred in an ordinary combat with nature's weapons. But he was dazed, and seemed hardly to know what had occurred. He shrank away from those attending him, cowered upon the ground, and uttered unintelligible remonstrances.

His face, swollen by blows and stained with gouts of blood, nevertheless showed white beneath his dishevelled hair—as white as that of a corpse.

‘The man is not insane,’ said the surgeon in reply to a question; ‘he is suffering from fright. Who and what is he?’

Private Tassman began to explain. It was the opportunity of his life; he omitted nothing that could in any way accentuate the importance of his own relation to the night’s events. When he had finished his story and was ready to begin it again, nobody gave him any attention.

The general had now recovered consciousness. He raised himself upon his elbow, looked about him, and, seeing the spy crouching by a camp-fire, guarded, said simply:—

‘Take that man to the parade-ground and shoot him.’

‘The general’s mind wanders,’ said an officer standing near.

‘His mind does *not* wander,’ the adjutant-general said. ‘I have a memorandum from him about this business; he had given that same order to Hasterlick—with a motion of the hand toward the dead provost-marshal—‘and, by God! it shall be executed.’

Ten minutes later Sergeant Parker Adderson, of the Federal army, philosopher and wit, kneeling in the moonlight and begging incoherently for his life, was shot to death by twenty men. As the volley rang out upon the keen air of the winter midnight,

General Clavering, lying white and still in the red glow of the camp-fire, opened his big blue eyes, looked pleasantly upon those about him, and said, 'How silent it all is!'

The surgeon looked at the adjutant-general, gravely and significantly. The patient's eyes slowly closed, and thus he lay for a few moments; then, his face suffused with a smile of ineffable sweetness, he said faintly, 'I suppose this must be death,' and so passed away.